

36 השלית למסר לישראל את צווי הקב"ה ואיננו המצוה בעצמו,
 37 ולמה נאמר ואתה תצוה. גם צריך להבין דיוק נוסף בלשון
 38 הכתוב מה ש'נאמר ויקחו אליך', שמשמעות מילים אלה היא
 39 ש'ביאו השמן למשה' (אליך), דלקאורה, פנין שהעלאת
 40 (=הדלקת) הנרות היתה על ידי
 41 אהרן ולא על ידי משה, למה
 42 הצריך להביא את השמן
 43 למשה. גם צריך להבין מה
 44 ש'נאמר שמן גו' פתית
 45 למאור', מדוע התורה משתמשת
 46 במילה 'מאור' ולא במילה 'להאיר'
 47 דלקאורה הנה ליה למימר
 48 (=היה לו לומר) 'שמן גו'
 49 להאיר' שהרי תכליתה של הדלקת
 50 השמן במנורה היא 'להאיר'. גם
 51 צריך להבין, דבפסוק
 52 שלאחר-כך נאמר אורות משך
 53 זמן דליקת הנרות 'מערב עד בקר'
 54 ואכן משך זמן דליקתם בבית המקדש
 55 בכל יום איננו במשך היממה כולה
 56 אלא מערב עד בוקר ואילו כאן
 57 נאמר 'להעלות גר תמיד'.
 58 ובמקרא פבור קדושת מורי
 59 וקמי אדמו"ר (במאמר)
 60 הנדוע דבור-המתחיל "וקבל
 61 היהודים" ש'נאמר ב'פורים
 62 קטן' תרפ"ז⁶, דמשמעותה
 63 הפנימית של המילה 'צווי'
 64 ('תצוה') הוא יצירת 'צווא'
 65 ו'חבור'⁷ בין המצוה לבין המצוה,
 66 כלומר בין ישראל לקדוש ברוך הוא.
 67 וזהו ההסבר מדוע הפסוק מדגיש את
 68 חשיבותו של משה רבינו באומר
 69 ואתה תצוה את בני ישראל,
 70 כיוון ש'משה הוא זה שיוצר את

1 כמאמר זה מדובר אורות מהות תפקידו של משה רבינו וכמו כן של
 2 נשיאי ישראל שבכל דור ודור שהם המשה רבינו שבכל דור ודור. מדובר
 3 אורות עבודתם של בני ישראל הבאה מכוחם של הנשיאים בתקופות השונות
 4 ובעיקר בחשכת הגלות. כמאמר זה מדובר אורות חידוש נפלא הקשור דווקא
 5 בעבודה הנדרשת מאיתנו בדורנו כעת.
 6 מאמר זה מיוסד על מאמר דיבור-
 7 המתחיל "וקבל היהודים" שנאמר על
 8 ידי כ"ק אדמו"ר הרי"צ ב'פורים קטן'
 9 בשנת ה'תרפ"ז, בזמן המשטר
 10 הקומוניסטי בכרית המועצות, תקופה
 11 קצרה לפני מאסרו הידוע.
 12 אורות הדלקת המנורה בבית המקדש
 13 אומר הקדוש ברוך הוא למשה רבינו
 14 ואתה תצוה את בני ישראל
 15 ויקחו אליך שמן זית זך
 16 פתית למאור להעלות גר
 17 תמיד¹, וידועים הדיוקים
 18 בלשונו של פסוק זה² הדיוק הראשון
 19 הוא דבכל הצוויים שבתורה
 20 נאמר 'צו' את בני ישראל
 21 וכיוצא בזה 'דבר אל בני ישראל'
 22 'אמור להם' כלומר בדרך כלל בפניה
 23 של הקדוש ברוך הוא אל משה רבינו
 24 לא מופיעה המילה 'אתה', ואילו
 25 כאן נאמר ואתה תצוה את
 26 בני ישראל'. ולהוסיף,
 27 דהדיוק כמה ש'נאמר ואתה
 28 תצוה' הוא לא רק בהלשון
 29 כלומר השאלה איננה רק מכך שהתורה
 30 מאריכה בלשונה אלא היא גם
 31 בהתכן, הוספת המילה 'אתה'
 32 מדגישה את חשיבותו של משה רבינו
 33 דלשון ואתה תצוה משמע
 34 ש'משה הוא המצוה, וצריך
 35 להבין, הרי משה הוא רק

בס"ד. שבת פרשת תצוה, יו"ד
אדר-ראשון ה'תשמ"א*

1 ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן
 2 זית זך פתית למאור להעלות גר תמיד¹,
 3 וידועים הדיוקים בזה² דבכל הצוויים שבתורה
 4 נאמר צו את בני ישראל וכיוצא בזה, וכאן
 5 נאמר ואתה תצוה את בני ישראל. ולהוסיף,
 6 דהדיוק מה ש'נאמר ואתה תצוה הוא לא רק
 7 בהלשון אלא גם בהתכן, דלשון ואתה תצוה
 8 משמע ש'משה הוא המצוה, וצריך להבין, הרי
 9 משה הוא השלית למסר לישראל את צווי
 10 הקב"ה, ולמה נאמר ואתה תצוה. גם צריך
 11 להבין מה ש'נאמר ויקחו אליך, ש'ביאו השמן
 12 למשה' (אליך), דלקאורה, פנין שהעלאת הנרות
 13 היתה על ידי אהרן, למה הצריך להביא את
 14 השמן למשה. גם צריך להבין מה ש'נאמר שמן
 15 גו' פתית למאור, דלקאורה הנה ליה למימר
 16 שמן גו' להאיר. גם צריך להבין, דבפסוק
 17 שלאחר-כך נאמר מערב עד בקר וכאן נאמר
 18 להעלות גר תמיד.

19 (ב) ומבאר פבור קדושת מורי וקמי אדמו"ר
 20 (במאמר) הנדוע דבור-המתחיל
 21 וקבל היהודים⁵ ש'נאמר ב'פורים קטן' תרפ"ז⁶,
 22 דצווי (תצוה) הוא צווא וחבור⁷. וזהו ואתה
 23 תצוה את בני ישראל, ש'משה הוא מקשר

(* יצא לאור בקונטרס * פודיס-קטן - תשנ"ב**), "לקראת יום ג' שהוכפל בו כי טוב, פורים קטן . . יום א' פ' כי תשא, ה'תשנ"ב".

(1) ריש פרשתנו (תצוה). (2) אוה"ת פרשתנו (תצוה) ע' א'תקמא. ד"ה וקבל היהודים תרפ"ז ס"ג (סה"מ תרפ"ז ע' קיג. ה'תשי"א ע' 182). (3) רמב"ן עה"פ. (4) פרשתנו כז, כא. (5) השייכות דהביאור בואתה תצוה גו' לוקבל היהודים גו' - ראה לקמן ס"ט ואילך. (6) נדפס ב"התמים" חוברת ז לה, ג [שלו, ג] ואילך. סה"מ תרפ"ז ע' קי ואילך. ה'תשי"א ע' 180 ואילך. - ראה שם ס"ד. (7) כ"ה גם בתו"א פרשתנו פב, א (עה"פ ואתה תצוה). ובכ"מ. וראה בהנסמן בסה"מ מלוקט ח"ג ע' עב הערה 55.

(* קונטרס זה חילק כ"ק אדמו"ר שליט"א בידו הק' לכאו"א מאנשים נשים וטף. **) על הדו"ח אודות הדפסת והפצת המאמר ענה כ"ק אדמו"ר שליט"א: "ויהי' שיפנל הפעולה הרצויה והזמיג וברי מזלי' כו'. אזכיר עה"צ".

שבת פרשת תצוה, יו"ד אדר-ראשון, ה'תשמ"א

ביאור בדרך אפשר

1 ה'צוותא', הוא זה שמקשר ומחבר את בני ישראל עם אור
 2 אינ-סוף⁸. ועל ידי שמשה משפיע לישראל (כלומר שמקשר
 3 אותם עם אור אינ-סוף), על ידי זה נעשה יתרון והוספה
 4 בדרגתו של משה. [הסיבה לכך שלמרות שדרגתו של משה רבינו היא
 5 למעלה מהעם, שלכן הוא זה שבכוחו
 6 להשפיע להם, אך דווקא על ידם נעשית
 7 בו רוממות יתירה, הרי זה נעוץ בקשר
 8 הנשמתי של משה רבינו עם בני ישראל.
 9 דמשה וישראל הם דגמת
 10 ראש ורגל, כמו שנאמר⁹ על
 11 ידי משה רבינו 'שש מאות אלף
 12 רגלי העם אשר אנכי בקרב',
 13 דכל ישראל הם בבחינת
 14 הרגלים דמשה, ומשה הוא
 15 הראש שלהם. וכמו שבגוף
 16 אדם עם היות שהראש הוא מעל
 17 הרגליים והוא זה שמנהיגם אך ביחד עם
 18 זה הרגלים מוליכים את הראש
 19 למקום שהראש מצד עצמו
 20 אינו יכול להגיע לשם, כמו
 21 כן הוא במשה וישראל, שעל
 22 ידי ישראל (שהם הרגלים
 23 דמשה) דווקא על ידם מתוסף
 24 עלוי במשה. מהותה של עליה זו
 25 של משה רבינו הנגמרת על ידי השפעתו
 26 על בני ישראל רמוזה בלשון הפסוק
 27 דזהו מה שנאמר 'שש מאות
 28 אלף רגלי העם אשר אנכי
 29 בקרב', שעל ידי רגלי העם'
 30 כלומר בני ישראל שהינם הרגלים של
 31 משה נמשך ומתגלה הגלוי
 32 ד'אנכי' בקרב של משה
 33 המילה 'אנכי' רומזת להתגלות עצמותו
 34 של הקדוש ברוך הוא כנאמר 'אנכי ה'
 35 אלוקיך'¹⁰. וזהו ואתה תצוה
 36 את בני ישראל ויקחו אליך
 37 שמן זית גו', דעל ידי שמשה 'יצוה' במשמעות של 'צוותא'
 38 ויקשר את בני ישראל עם אור אינ-סוף, על ידי זה יביאו
 39 בני ישראל שמן זית למשה ('ויקחו אליך'), כלומר שיוסיפו
 40 תוספות אור במשה.
 41 ג) ולבאר זה, מקדים בהמאמר¹¹ שמשה רבנו

ביאור בדרך אפשר

מהימנא', דשני פרושים בזה. פירוש אחד הוא 'רועה נאמן'. רועה
 נאמן פירושו שאינו נאמן רק לבעלי הצאן אלא הוא נאמן לצאן עצמם בכך
 שהוא מוסר את נפשו אפילו עבור כבשה אחת ואינו מוכן להחליפה באחרת.
 כמו כן משה רבינו שהוא רועה נאמן של ישראל. והפירוש השני
 הוא 'רועה אמונה' שמשמעותו היא,
 כשם שתפקידו של רועה צאן הוא
 להאכילם במרעה טוב ומזין, כך ישנו
 צורך להאכיל את נשמות ישראל
 במרעה של 'אמונה' וזו עבודתו של
 משה רבינו שהוא זן ומפרנס
 (=מכלכל) את ישראל בענין
 האמונה. הטעם לכך שישנו צורך
 בפעולתו של משה רבינו להאכיל את
 נשמות ישראל ב'אמונה', בו בזמן
 שלכאורה האמונה כבר קיימת בהם
 שהרי הם קבלוה בירושה מאבותינו
 אברהם יצחק ויעקב, הסיבה לכך היא
 דהאמונה שישנה בישראל הם
 מצד עצמם, שישאל הם
 מאמינים בני מאמינים¹², ללא
 פעולתו של משה רבינו אפשר
 שתהיה בבחינת מקיף, וזה
 שמשה רועה ומפרנס
 (=מכלכל) את ישראל בענין
 האמונה, משמעות הרבר הוא
 שהאמונה תהיה בפנימיות.
 הסברת המושגים 'מקיף' ו'פנימיות':
 הקשר בין שני דברים יכול להיות
 באופן 'פנימי' ובאופן 'מקיף'. כאשר
 האדם בא במגע עם דבר שביכולתו
 להפנימו, להכילו בתוכו ולהתאחד
 עימו אזי קשר זה הינו 'פנימי'. מה-
 שאי-כן כאשר הדבר נשאר מחוץ
 ליכולת האדם להכילו ואינו מתאחד
 עימו, הוא נשאר מחוצה לו. קשר זה
 הינו בבחינת 'מקיף'. קשר 'פנימי' בא
 לידי ביטוי בכך שמציאות האדם משתנה בהתאם לדבר עימו הוא נקשר
 ומתאחד. מה- שאי-כן כאשר הקשר הוא באופן 'מקיף' מציאותו של האדם
 נשארת במקורם. דוגמה לדבר: אדם השומע רעיון רוחני הקשור בסברא
 שכלית עמוקה, כאשר מדובר בסברא אשר ביכולת האדם להכילה בשכלו,
 להבינה ולהסבירה לעצמו היטב, אזי שכל האדם מתאחד עימו ועל-ידי-כך

(8) כ"ה בסד"ה ואתה תצוה עטר"ת (סה"מ עטר"ת ע' רנו). ובכ"מ. ובד"ה זה תרפ"ז ס"ד בתחלתו (ועד"ז רסט"ו) "תקשר את בני ישראל" ואינו מוסיף "עם אוא"ס". ויש לומר, דבהמאמר מפרש שמשה מקשר את בני ישראל עצמם, כדלקמן סי"א. (9) בהעלותך יא, כא. (10) ראה בכ"ז בד"ה הנ"ל תרפ"ז ס"ה. (11) סעיף ד. (12) שבת צז, א.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 מתעדן ונעשה קרוב יותר לרוחניות. אך כאשר אין האדם מסוגל להכיל רעיון
 2 זה בשכלו, הרי למרות שהוא חש שמדובר בדבר עמוק והוא בהתפעלות מכך,
 3 מכלי-מקום הרעיון נשאר מחוץ לשכלו כך שהאדם נשאר מגושם כמקודם.
 4 כמו כן כאשר מדובר אודות האמונה של יהודי בקדוש ברוך הוא. למרות
 5 שהאמונה קיימת באדם אך יתכן
 6 שאיננה מתאחדת עם מציאותו הגלויה,
 7 שכלו ורגשותיו. שכלו ורגשותיו אינם
 8 משתנים בעקבות אמונתו בה' אחד,
 9 אמונה זו לא מתקבלת אצלם. אופן זה
 10 של אמונה הוא בבחינת 'מקיף'.
 11 תפקידו של משה רבינו הוא לגרום
 12 לכך שהאמונה תאיר בנשמות ישראל
 13 באופן פנימי, שהאמונה תתאחד עם
 14 מציאותו הגלויה של יהודי ותחדור
 15 ותתקבל בשכלו וברגשותיו ובכל
 16 פעולותיו עד כדי כך שהם יהיו
 17 מתאימים לאמונתו בה' אחד. וזהו
 18 מה שכתוב בזהר¹³ "היה
 19 אמונה דלעילא יתון ויהפרגס
 20 מגיה על ידך" (=אותה אמונה
 21 עליונה תהיה ניונת ומכולכלת על ידך,
 22 כלומר על ידי משה), דנה
 23 שמשוה זן ומפרגס את
 24 האמונה, משמעות הדבר הוא
 25 שמשושיך ומגלה אותה
 26 בפנימיות. וממשיך בהמאמר
 27 של כ"ק אדמו"ר הרי"צ, דנה
 28 שמשוה הוא רעיא מהימנא',
 29 הפונה פנה היא לא רק כלפי
 30 משה רבינו בדרון אלא גם
 31 לאתפשטותא דמשה שבכל
 32 דור¹⁴ (=להתפשטות של משה
 33 שבכל דור) אשר בכל דור ודור ישנם
 34 צדיקים שבהם מתפשטת ומאירה
 35 נשמתו של משה רבינו והם גם כן
 36 בבחינת רעיא מהימנא', דראשי אלפי ישראל שבכל דור הם
 37 מחזקים את האמונה דישאל (שבדורם), שהאמונה
 38 שלהם תהיה בפנימיות. וכמו מרדכי¹⁵, שהיה
 39 האתפשטותא דמשה שבדורו, כמאמר רבותינו ז"ל¹⁶
 40 שמרדכי בדורו כמשה בדורו, עבודתו של מרדכי היתה בכך שגם
 41 בזמן גזרת המן, שלמוד התורה וקיום המצוות אז היה
 42 קשור עם מסירות נפש, הקהיל קהלות ברבים לחזק את
 43 אמונתם של ישראל בהנ"י ולעמד חזק בלמוד התורה
 44 וקיום המצוות. ובהמשך המאמר יוקבל היהודים, לאתרי שמבאר
 45 בארפה שמשוה ואתפשטותא דיליה שבכל דרא

בפנימיות. וזהו מה שכתוב בזהר¹³ היה אמונה
 דלעילא יתון ויהפרגס מגיה על ידך (על ידי
 משה), דנה שמשוה זן ומפרגס את האמונה הוא
 שמשושיך אותה בפנימיות. וממשיך בהמאמר,
 דנה שמשוה הוא רעיא מהימנא, הפונה פנה
 היא גם לאתפשטותא דמשה שבכל דור¹⁴,
 דראשי אלפי ישראל שבכל דור הם מחזקים את
 האמונה דישאל (שבדורם), שהאמונה שלהם
 תהיה בפנימיות. וכמו מרדכי¹⁵, שהיה
 האתפשטותא דמשה שבדורו, כמאמר רבותינו
 ז"ל¹⁶ שמרדכי בדורו כמשה בדורו, שגם בזמן
 גזרת המן, שלמוד התורה וקיום המצוות אז
 היה קשור עם מסירות נפש, הקהיל קהלות
 ברבים לחזק את אמונתם של ישראל בהנ"י
 ולעמד חזק בלמוד התורה וקיום המצוות.
 ולאתרי שמבאר בארפה שמשוה ואתפשטותא
 דיליה שבכל דרא מחזקים את האמונה
 דישאל, מבאר¹⁷ דיוק לשון הכתוב שמן גו'
 כתית למאור (למאור ולא להאיר), שבזמן
 הגלות, שכל אחד ואחד הוא נשבר ונדכא,
 כתית, על ידי זה מגיעים למאור (העצם) שממנו
 נמצא האור. וצריך להבין השיכות דהפרוש
 בכתית למאור להמבאר (בהמאמר) לפני-נה
 שמשוה ואתפשטותא דיליה שבכל דרא זן
 ומפרגס את האמונה שתהיה בפנימיות.

(=ההתפשטות שלו שבכל דור) מחזקים את האמונה דישאל,
 מבאר¹⁷ הדיוק בלשון הכתוב "שמן גו' כתית למאור"
 (כאמור בסעיף א' הדיוק הוא בכך שהתורה אומרת שהצורך בשמן הוא
 'למאור' ולא 'להאיר'), המשמעות הפנימית של זה היא: המילה
 'כתית' רומזת על המצב בו נמצאים בני
 ישראל בגלות, והמילה 'למאור' רומזת
 על ההתגלות לה הם זוכים דווקא
 בעקבות כך. שבזמן הגלות, שאו
 כל אחד ואחד הוא נשבר
 ונדכא, שזו משמעות המילה
 'כתית' במובן של 'שבירה', הרי
 דווקא על ידי זה מגיעים
 להתגלות של המדרגה הנקראת בשם
 'מאור' (שהוא העצם) שמעלתה
 היא בכך שהיא למעלה ממהות של
 'אור', היא המקור אשר ממנו
 נמצא האור. הסבר הדברים:
 במילה 'מאור' מכונה המקור של
 ה'אור'. לדוגמה, השמש עצמה לעומת
 האור היוצא ממנה נקראת בשם 'מאור'
 היות והיא המקור של האור. אחד
 ההבדלים בין המאור לאור הוא בכך
 שהמאור הינו הדבר עצמו לעומת
 האור שאינו אלא מציאות שחוצה
 הימנו, בדוגמת השמש עצמה לעומת
 האור שלה שהוא חוצה הימנה. לכן
 המושגים 'מאור' ו'אור' קשורים
 במושגים 'עצם' ו'גילויים', 'עצם'
 פירושו הדבר בעצמו, לעומת זאת
 ה'גילויים' הם בדוגמת אור השמש
 שאינו אלא מה שמתגלה ממנה אך
 אינו השמש עצמה. דברים אלה הם
 בבחינת משל כלפי התגלותה של
 הנשמה האלוקית. כאשר מדובר אודות
 הנשמה האלוקית, ישנה מצד אחד
 דרגתה הגלויה בגוף האדם, דרגה זו קשורה בכוחותיו הגלויים של האדם,
 שכלו ומידותיו. דרגה זו היא בבחינת רובד ה'גילויים' שלה. לעומת זאת ישנה
 'עצם הנשמה', כלומר הנשמה כמו שהיא בעצמה, אשר להיותה חלק אלוקה
 ממעל ממש הרי איננה שייכת ואיננה נתפסת כלל בגוף המוגבל ובכוחותיו
 הגלויים של האדם. כאמור, דווקא על ידי המצב של 'כתית' זוכים להתגלות
 ה'מאור', 'עצם הנשמה'. וצריך להבין את השיכות בין העניינים
 השונים המבוארים במאמר של כ"ק אדמו"ר הרי"צ. השיכות דהפרוש
 בכתית למאור להמבאר (בהמאמר) לפני-נה שמשוה
 ואתפשטותא דיליה שבכל דרא זן ומפרגס את האמונה
 שתהיה בפנימיות.

13 ח"ג רכה, ב 14 תקו"ז תס"ט (קיב, א. קיד, א). 15 ראה בד"ה הנ"ל תרפ"ז ט"ג וסט"ו. 16 אסת"ר פ"ו, ב. 17 בד"ה

שבת פרשת תצוה, יו"ד אדר-ראשון, ה'תשמ"א

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 (ד) וְהָיָה הַבְּאוּר בַּפֶּסוּק "וְאֵתָה תִצְוֶה" בָּא (בְּהַמְאָמֵר)
 2 בְּהַמְשָׁךְ לְהַמְבָאֵר בַּתְּחִלַּת הַמְאָמֵר, דְּפִרּוּשׁ הַפֶּסוּק שְׁנֵאמֹר
 3 בְּמִגִּילַת אֶסְתֵר "וְקִבַּל הַיְהוּדִים אֶת אֲשֶׁר הִחְלוּ לַעֲשׂוֹת"¹⁸
 4 מִשְׁמַעוֹתוֹ הַפְּשוּטָה שֶׁל הַפֶּסוּק הִיא שֶׁהַיְהוּדִים קִבְּלוּ עַל עֲצָמָם אֶת מִצְוֹת חַג
 5 הַפּוּרִים לְדוֹרוֹת הַבָּאִים כִּשְׁם שֶׁהִחְלוּ
 6 לַעֲשׂוֹת בְּשֵׁנָה הַרְאֵשׁוֹנָה. אֵךְ מִשְׁמַעוֹתוֹ
 7 הַפְּנִימִית שֶׁל הַפֶּסוּק הוּא שֶׁקִּבְּלוּ
 8 מָה שֶׁהִחְלוּ בְּחִזְמוֹן דְּמִתָּן
 9 תּוֹרָה¹⁹ כְּלוֹמֵר הֵם קִבְּלוּ עַל עֲצָמָם
 10 לֹא רַק אֶת מִצְוֹת הַפּוּרִים אֲלָא אֶת כָּל
 11 הַתּוֹרָה כּוֹלָה, וּבִאִפְסוּף יוֹתֵר נִעְלָה
 12 מִהַצּוּרָה בַּהֶם קִבְּלוּ זֹאת בְּמִתֵּן תּוֹרָה
 13 עַל הַר סִינַי. דְּבִמִּתָּן תּוֹרָה הִיָּתָה
 14 רַק הַתְּחִלָּה (הַחֲלוּ לַעֲשׂוֹת),
 15 וּבִיָּמֵי אַחֲשָׁרוּשׁ (בְּזִמְנֵי גִזְרַת
 16 הַמֶּן) הִיָּתָה הַקִּבְּלָה הַשְּׁלִימָה,
 17 וְקִבַּל הַיְהוּדִים. [נְפִירוּשׁ פְּנִימִי
 18 זֶה הוּא עַל-דֶּרֶךְ מְאָמֵר רְבוּתֵינוּ
 19 ז"ל²⁰ עַל הַפֶּסוּק²¹ שְׁנֵאמֹר גַּם
 20 כֵּן בְּמִגִּילַת אֶסְתֵר "קִיָּמוּ וְקִבְּלוּ
 21 הַיְהוּדִים", דּוֹרְשִׁים עַל כֵּן חו"ל
 22 שֶׁהַיְהוּדִים קִיָּמוּ בְּזִמְנֵי אַחֲשָׁרוּשׁ מָה
 23 שֶׁקִּבְּלוּ כְּבָר בְּמִתֵּן תּוֹרָה, דְּזָה
 24 שֶׁהִקְדִּימוּ אֶת אֲמִירַת 'נַעֲשֵׂה'
 25 לְ'נִשְׁמַע' בְּמִתֵּן תּוֹרָה הִיָּתָה
 26 רַק הַקִּבְּלָה שֶׁל הַתּוֹרָה אֵךְ קִבְּלָה
 27 זוֹ יִכְלָה לְהַתְּעַרֵּר, וּבִיָּמֵי
 28 אַחֲשָׁרוּשׁ²² קִיָּמוּ מָה
 29 שֶׁקִּבְּלוּ²³ מִשְׁמַעוֹת 'קִיּוּם' זֶה הִיא
 30 נַחֲיִינָה תּוֹקֵף לְקַבְּלָה שֶׁקִּיבְּלוּ עַל עֲצָמָם
 31 (בְּתַחֲלִיל). וּמְדַיֵּק בְּהַמְאָמֵר,
 32 שֶׁלְּכַאֲוָרָה הוּא דְּבָר פְּלֵא²⁴,
 33 דְּבִמִּתָּן תּוֹרָה הִיּוּ יִשְׂרָאֵל
 34 בְּתַכְלִית הָעֵלּוּי, וְהִנֵּה אֵז
 35 אֲצֵלָם גְּלוּי אֲלֵקוּת בְּדַרְגָּא
 36 חֲכִי נִעְלִית [דְּנֹסְף לְזָה שְׁגָם
 37 קוֹדָם מִתֵּן תּוֹרָה הִיּוּ גְּלוּיִים
 38 וְרוֹחִיִּים נִעְלִים בְּיֹתֵר, הַגְּלוּי

39 האלוקי שְׁהִיָּה בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וּבְכַרְט בְּקִרְיַעַת יָם סוּף, הִנֵּה
 40 הַגְּלוּי שֶׁהִיָּה בְּשַׁעַת מִתֵּן תּוֹרָה הִיָּה גְּלוּי נִעְלָה עוֹד יוֹתֵר]
 41 אֲשֶׁר מְכַל זֶה מוֹבֵן שֶׁבְּשַׁעַת מִתֵּן תּוֹרָה הִיּוּ יִשְׂרָאֵל בְּתַכְלִית הַמַּעֲלָה, וְלִעֻמַּת
 42 זֹאת בִּיָּמֵי אַחֲשָׁרוּשׁ הִיּוּ יִשְׂרָאֵל בְּתַכְלִית הִיָּרִידָה, דְּנֹסְף
 43 לְהַעֲלֵם וְהַקְּסֵתֵר שֶׁל אֹרֵךְ ה'
 44 שְׁקִיָּים בְּכָל גְּלוּי [דְּכָל גְּלוּי
 45 הוּא בְּדַגְמַת גְּלוּי מִצְרַיִם²⁵,
 46 וְכִמּוּ שֶׁבְּגְלוּי מִצְרַיִם כְּתִיב²⁶
 47 "וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה מִקּוֹצֵר
 48 רוּחַ וּמַעֲבֹדָה קָשָׁה", עַל-
 49 דֶּרֶךְ-זֶה הוּא בְּכָל גְּלוּי,
 50 שִׁישְׁנָם כְּמָה נְסִיּוֹנוֹת בְּקִיּוּם
 51 הַתּוֹרָה וְהַמְצִוּוֹת], הִנֵּה אֵז
 52 (בְּזִמְנֵי גִזְרַת הַמֶּן) הִיָּה
 53 הַהַעֲלָם וְהַקְּסֵתֵר עוֹד יוֹתֵר,
 54 וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן, בְּזִמְנֵי מִתֵּן
 55 תּוֹרָה, כְּשֶׁהִיּוּ יִשְׂרָאֵל
 56 בְּתַכְלִית הָעֵלּוּי, הִיָּתָה רַק
 57 הַתְּחִלָּה (הַחֲלוּ לַעֲשׂוֹת),
 58 וּבְזִמְנֵי גִזְרַת הַמֶּן, כְּשֶׁהִיּוּ
 59 בְּתַכְלִית הַשְּׁפִלוּת, אֵז דְּוִקָּא
 60 קִבְּלוּ מָה שֶׁהִחְלוּ בְּמִתֵּן
 61 תּוֹרָה. וּמְבָאֵר בְּזָה כ"ק אֲדַמּוּר
 62 הַרְי"צ, דְּבְּזִמְנֵי הַגְּזֵרָה, הִיּוּ
 63 דּוּקָא אִז הִנֵּה קִיּוּם הַתּוֹרָה
 64 וּבְמִצְוֹת שְׁלֵהֶם בְּמִסִּירוֹת
 65 גְּפָשׁ. [וּמִסִּירוֹת נִפְשָׁם הִיָּתָה גְּדוּלָה
 66 בְּיֹתֵר דְּנֹסְף לְזָה שֶׁהִיָּה לָהֶם
 67 מִסִּירוֹת גְּפָשׁ שְׁלֵא לְכַפּוֹר

22 שְׁבְּגְלוּי מִצְרַיִם כְּתִיב²⁶ וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה מִקּוֹצֵר רוּחַ וּמַעֲבֹדָה קָשָׁה,
 23 עַל-דֶּרֶךְ-זֶה הוּא בְּכָל גְּלוּי, שִׁישְׁנָם כְּמָה נְסִיּוֹנוֹת בְּקִיּוּם הַתּוֹרָה וְהַמְצִוּוֹת],
 24 הִנֵּה אֵז (בְּזִמְנֵי גִזְרַת הַמֶּן) הִיָּה הַהַעֲלָם וְהַקְּסֵתֵר עוֹד יוֹתֵר, וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן,
 25 בְּזִמְנֵי מִתֵּן תּוֹרָה, כְּשֶׁהִיּוּ יִשְׂרָאֵל בְּתַכְלִית הָעֵלּוּי, הִיָּתָה רַק הַתְּחִלָּה (הַחֲלוּ
 26 לַעֲשׂוֹת), וּבְזִמְנֵי גִזְרַת הַמֶּן, כְּשֶׁהִיּוּ בְּתַכְלִית הַשְּׁפִלוּת, אֵז דְּוִקָּא קִבְּלוּ מָה
 27 שֶׁהִחְלוּ בְּמִתֵּן תּוֹרָה. וּמְבָאֵר בְּזָה, דְּבְּזִמְנֵי הַגְּזֵרָה, הִנֵּה קִיּוּם הַתּוֹרָה וּבְמִצְוֹת
 28 שְׁלֵהֶם בְּמִסִּירוֹת גְּפָשׁ. [דְּנֹסְף לְזָה שֶׁהִיָּה לָהֶם מִסִּירוֹת גְּפָשׁ שְׁלֵא לְכַפּוֹר חֲס-

הנ"ל תרפ"ז סט"ו. 18) אסתר ט, כג. 19) כ"ה גם ברד"ה וקבל היהודים בתו"א מג"א צו, ג. ובכ"מ - נסמנו ברד"ה וקבל היהודים ה'תשי"א (סה"מ מלוקט ח"ג ע' סז הערה 4). 20) שבת פח, א. 21) אסתר ט, כז. 22) מהמשך הענינים בהמאמר ובתו"א שבהערה הבאה (וראה גם תו"א שם צט, רע"א. ובכ"מ) משמע, דזה שקבלוה בימי אחשורוש הוא בזמן הגזירה. ובפרש"י ד"ה בימי אחשורוש "מאהבת חנט שנעשה להם". ואולי יש לומר דשני ענינים בזה - ראה לקמן ס"ט. 23) כ"ה גם בתו"א מג"א צח, א דוקבל היהודים את אשר החלו לעשות הוא ע"ד "קיימו מה שקבלו" - אף שלכאורה הם שני ענינים שונים, ראה סה"מ מלוקט שם הערה 4. 24) הביאור בדיוק לשון זה - ראה ד"ה וקבל היהודים דפורים קטן ה'תשל"ח ס"א (סה"מ מלוקט ח"א ע' שיו). 25) ראה ב"ר פט"ז, ה "כל המלכיות נקראו על שם מצרים על שם שהם מצירות לישראל". 26) וארא ו, ט.

ביאור בדרך אפשר

1 חֲסִי-וְשָׁלוֹם [בַּמְבוּאָר בְּתוֹרַת אֹר',²⁷ שְׂבָאִים הָיוּ מְמִירִים
 2 דָּתָם לֹא הָיוּ עוֹשִׂים לָהֶם כְּלוּם, כִּי הַגְּזֵרָה הִיטָה רַק עַל
 3 הַיְהוּדִים וְלֹא עַל אֱלֹהֵי שְׂאִימֵי הַיְהוּדִים אֲלָא 'עֲבָרִים'. יְהוּדִים הֵם אֱלֹהֵי
 4 הַכּוֹפְרִים בַּעֲבוּדַת-זִוְרָה, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא עָלְתָה עַל דַּעְתָּם
 5 מִחֻשְׁבֵּת חוּץ כְּלוֹמֵר מַחֲשָׁבָה
 6 אֹדוּת הִמְרַת הַדַּת חֲסִי-וְשָׁלוֹם],¹ וְיִתִּירָה מִזֵּוּ מִסִּירוֹת נַפְשָׁם הִיטָה לֹא רַק
 7 עַל עֵצִים אֲמוּנָתָם בְּה' אֲלֵא הָיָה לָהֶם
 8 מְסִירוֹת נַפְשָׁם גַּם עַל קִיּוּם
 9 הַתּוֹרָה וּמִצְוֹת²⁸, וְעַד כִּי כָךְ
 10 שֶׁהִקְהִילוּ קִהְלוֹת בְּרַבִּים
 11 לְלַמֵּד תּוֹרָה בַּמְסִירוֹת
 12 נַפְשָׁם²⁹]. וְהִתְעוֹרְרוּ
 13 הַמְסִירוֹת נַפְשָׁם שְׁלָהֶם הִיטָה
 14 עַל יְדֵי מְרָדְכֵי הַיְהוּדִי,
 15 שְׂכָאמֹר הוּא הִיָּה מִשָּׁה שְׂבָדוֹרוֹ.
 16 וְעַל פִּי הָאֲמֹר אֹדוּת גּוֹדֵל הַמַּעֲלָה
 17 שֶׁהִיָּתָה קִיּוּמָה דְּרוּקָא בַּעֲבוּדַת ה' בּוֹמֵן
 18 גְזִירַת הַמֶּן כִּיּוּן שְׁהִיא הִיטָה מִתּוֹךְ
 19 מִסִּירוֹת נַפְשָׁם זֶהוּ הַחֲסִי לְכֹן
 20 ש' וְקִבְּלַת הַיְהוּדִים אֶת אֲשֶׁר
 21 הַחֲלוּ לַעֲשׂוֹת, דְּבִמְתַן תּוֹרָה
 22 הִיטָה רַק הַהִתְחַלָּה, וּבִזְמַן
 23 גְזִירַת הַמֶּן הִיטָה הַשְׂבָּלָה, כִּי עַל יְדֵי שְׁהִיָּה לָהֶם
 24 עַל יְדֵי שְׁהִיָּה לָהֶם אֶז
 25 מְסִירוֹת נַפְשָׁם בְּפִעוּל עַל תּוֹרָה
 26 וּמִצְוֹת נִתְעַלּוּ (בְּעֵגוֹן זֶה)
 27 לְמַדְרַגָּה נַעֲלִית יוֹתֵר מִכְּמוֹ
 28 שְׁהִיָּה בִּזְמַן מִתּוֹרָה, וְלִכֵּן
 29 אֶז דְּרוּקָא הִיטָה הַשְׂבָּלָה
 30 הַשְּׁלִימָה שֶׁל הַתּוֹרָה, וְקִבְּלַת
 31 הַיְהוּדִים.
 32 בַּסַּעֲיָף הַקּוֹדֵם לַמְדוּנו שְׂצִירֵךְ לְהַבִּין אֵת
 33 הַקְּשֵׁר בֵּין הַעֲנִינִים הַשּׁוֹנִים הַמְבוּאָרִים
 34 בַּמֵּאֲמֵר שֶׁל כ"ק אֲרַמ״ר הַרִי"צ,
 35 הַפִּירוּשׁ הַפְּנִימִי בַּמִּילִים 'כְּתִיב לְמֹאֲר'
 36 וְחַפְקִידוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבִּינוּ בְּתוֹרַת רַעֲיָא
 37 מַהִימָנָא.
 38 וְלִבְּאֹרְהָ יֵשׁ לֹמֵר, שְׁהַפְּרוּשׁ
 39 בְּכְתִיב לְמֹאֲר', וְהוּא שְׁעַל-

ביאור בדרך אפשר

יְדֵי מַצֵּב שֶׁל 'כְּתִיב' (כּו הָאֲדָם וְנִשְׁבָּר וְנִדְכָּא) דְּרוּקָא עַל יְדֵי כָךְ
 מְגִיעִים לְהַתְּגַלּוֹת ה' מֹאֲר', הָיָה נִיתוּן לֹמֵר שְׁעִנִּין זֶה אֵינְנוּ קְשׁוֹר
 עִם הַסְּבִרַת חַפְקִידוֹ וְעִבּוּדוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבִּינוּ בְּתוֹרַת רַעֲיָא מַהִימָנָא אֲלֵא הוּא
 בְּאֹר עַל זֶה שְׂבָזְמַן הַגְּזֵרָה דְּרוּקָא בְּאֹר לְמִסִּירוֹת נַפְשָׁם בְּאֹפְן
 נַעֲלָה בְּיוֹתֵר³⁰. כִּי מְסִירוֹת
 נַפְשָׁם הִיא דְּבַר הַנוֹבַע מִצַּד עֵצִים
 הַנִּשְׁמָה שְׂכָאמֹר בַּסַּעֲיָף ג' הִיא
 דְּרַגְגָה כְּזוֹ בַּנֶּפֶשׁ שְׁלִמְעָלָה מְגִלוּי,
 אֲשֶׁר הִיא נִקְרָאת בְּשֵׁם 'מֹאֲר'
 (שְׂמִמְנוּ נִמְצָא הָאֹר), וְעַל
 יְדֵי שְׁהִיָּה אֶז בַּעֲקֻבוֹת קוּשֵׁי הַגְּזִירָה
 בַּמַּצֵּב דְּכְתִיב' (נִשְׁבָּר
 וְנִדְכָּא), נִתְגַּלָּה עֵצִים הַנִּשְׁמָה,
 'מֹאֲר'. אֲבָל מִהִמְשָׁף וְסַדֵּר
 הַעֲנִינִים בְּהַמְאָמֵר "וְקִבְּלַת
 הַיְהוּדִים" שְׁהַפְּרוּשׁ בְּכְתִיב
 לְמֹאֲר' בָּא בַּמֵּאֲמֵר דְּרוּקָא
 לְאַחֲרֵי הַעֲנִינֵן דְּרַעֲיָא
 מִהִימָנָא, מִכֵּן מִשְׁמַע, דְּעֵנִין
 'כְּתִיב לְמֹאֲר' שִׁיךְ גַּם לְחַפְקִיד
 הַרַעֲיָא מַהִימָנָא, כְּלוֹמֵר לְזֶה
 שְׂמִשָּׁה זֵן וּמְפָרְגִים אֶת
 הָאֲמוּנָה שְׁתַּהֲיָה בַּפְּנִימִיּוֹת.
 (ה) בַּסַּעֲיָף זֶה מְבוּאָר הַקְּשֵׁר בֵּין
 עִבּוּדוֹת שֶׁל מֹשֶׁה רַבִּינוּ בַּחֲזִירָת
 הָאֲמוּנָה בַּפְּנִימִיּוֹת לְבִין גִּילּוּי עֵצִים
 הַנִּשְׁמָה.
 וַיֵּשׁ לְבָאָר זֶה עַל פִּי הַיְדוּעֵי³¹
 דְּזֶה שְׂיִשְׂרָאֵל מִאֲמִינִים
 בְּאֵלְקוֹת בְּאֲמוּנָה פְּשׁוּטָה
 וְאֵין צְרִיכִים רְאִיּוֹת עַל זֶה
 הוּא מִצַּד שְׁנֵי טַעְמִים.
 הַסְּבִרַת הַדְּבָרִים הָאֲמִוּרִים לְקַמֵּן:
 כָּאֲמֹר בַּסַּעֲיָף ג', בַּנִּשְׁמָה הָאֲלוּקִית
 יֵשֵׁן דְּרוּגַת שׁוֹנוֹת, אֲשֶׁר עֵצִים הַנִּשְׁמָה
 לַמַּעֲלָה מְכוּלֵן. יֵשֵׁנו חֶלֶק הַנִּשְׁמָה
 הַקְּשׁוֹר בְּגוֹף הָאֲדָם וּבְכוּחוֹתָיו
 הַגְּלוּיִים. לַמַּעֲלָה מִמֶּנּוּ יֵשֵׁנו חֶלֶק
 הַנִּשְׁמָה שְׂאִינוּ נַחֲפֵס כֻּלָּל בְּגוֹף הַגִּשְׁמִי.
 אֵךְ עֵצִים הַנִּשְׁמָה הִיא לַמַּעֲלָה מִכֻּל

(27) מג"א צא, ב. צז, א. צט, ב. וראה גם במקומות שנשמנו בסה"מ מלוקט ח"ג ע' סח הערה 12. 28) שזוהו חידוש גדול יותר, כי בנוגע לאמונה, גם קל שבקלים מוסר נפשו (תניא פיי"ח. ובכ"מ). 29) שזוהו חידוש גדול עוד יותר, כמובן בפשטות. 30) ראה הערות הקודמות. 31) ראה המשך תער"ב ח"א פס"א (ע' קיד). וראה גם המשך הנ"ל ח"ב ע' א' קפב "האמונה כו' משום דמזולי' חזי, דהנשמה כמו שהיא למעלה היא רואה כו', וכן ענין האמונה שמצד עצם הנשמה".

שבת פרשת תצוה, יו"ד אדר-ראשון, ה'תשמ"א

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 בתבנית' מסויימת השונה מזו של שאר האיברים. לכל איבר יש את חפקידו
 2 הפרטי המיוחד לו. לעומת זאת נשמת האדם איננה איבר נוסף, היא מהותו
 3 הפנימית של האדם הנמצאת בתוך האיברים כולם. נשמת האדם איננה קשורה
 4 בתבנית' כזו או אחרת של איבר מסויים, באותה מידה שאיננה מוגדרת
 5 בתבנית של 'רגליים' כך גם איננה
 6 מוגדרת בתבנית של 'ראש', היא
 7 למעלה מ'רגליים' והיא למעלה
 8 מ'ראש'. אך ביחד עם זה היא הנשמה
 9 של ה'ראש' והיא הנשמה של
 10 ה'רגליים'. היא המהות הפנימית של
 11 הרגליים ושל הידיים ושל כל אחד
 12 מאיברי האדם. כאמור בסיפור, מצד
 13 אחד ה'סבא' איננו הראש ואיננו
 14 הידיים, אך ביחד עם זה ה'סבא' זוהי
 15 נשמתו הנמצאת ומתגלה בתוך
 16 האיברים כולם. כל כולו של הסבא
 17 נמצא בכל אחת משתי ידיו, ברגליו
 18 וכו'.
 19 כמו כן, כאשר מדובר אודות הנפש
 20 האלוקית, ישנן מצד אחד הדרגות
 21 השונות הקיימות בה שהן בדוגמת
 22 האיברים שלה, וישנה 'עצם הנשמה'
 23 שמעבר אליהן. 'עצם הנשמה' איננה
 24 דרגה נוספת, היא מעבר לכל הדרגות.
 25 הדרגות השונות קשורות בתבניתו'
 26 רוחניות שונות, חלק הנשמה שבגוף מוגבל בתבנית' הקשורה בכוחותיו
 27 הגלויים של האדם, חלק הנשמה שלמעלה מהגוף מוגדר אף הוא בתבנית'
 28 הקשורה ברוחניותם של עולמות עליונים, לעומת זאת 'עצם הנשמה' מופשט
 29 מכל 'תבנית' שהיא. אך ביחד עם זה 'עצם הנשמה' היא הנקודה הפנימית
 30 והיא בבחינת ה'נשמה' של הדרגות כולן.
 31 ויש לומר, דמהחלוקים וההבדלים שבין שני ה'באורים'
 32 (ה'עניינים' המסבירים את הטעם לאמנתו של היהודי) הוא, דה'אמונה'
 33 הקיימת בה'נשמה' המ'לבשת בגוף ה'באור' כחוצאה מ'ראית ה'נשמה'
 34 ש'למעלה', הרי הצורה בה קיימת אמונה זו בגוף היא בבחינת מקיף
 35 כאמור בסעיף ג' בחינת מקיף פירושה שהאדם חש בה ומתפעל ממנה אך אין זה
 36 מתקבל בכוחותיו הגלויים, שכלו ורגשותיו וכל פעולותיו אינם משתנים בעקבות
 37 אמונה זו. ד'כיון' ש'רוחניותה' של ה'נשמה' ש'למעלה' היא קשורה
 38 בתבנית' כזו שלמעלה משייכות להת'לבשות בגוף לכן פ'עלתה'
 39 בה'נשמה' המ'לבשת בגוף איננה יכולה להתקבל בתבנית' המצומצמת
 40 של הכוחות הגלויים ולכן היא בבחינת מקיף. ובכדי ש'האמונה'
 41 (בה'נשמה' המ'לבשת בגוף) תהיה בפנימיות, כלומר שהאמונה
 42 תתקבל ותיקלט גם בשכלו ורגשותיו של האדם ותחדור בכל פעולותיו, הוא
 43 דווקא על ידי ג'לוי' נקודה עמוקה יותר שנשמה שהיא ההתק'שרות
 44 עצמית ד'עצם ה'נשמה'. פי עצם ה'נשמה' עם היותה מצד מהותה

1 הדרגות האמורות. ביתר ביאור: אודות הנשמה האלוקית נאמר בספר התניא
 2 שהיא חלק אלוקה ממעל ממש אך ביחד עם כך נאמר עליה שהיא בבחינת
 3 "אלוקות כפי שנעשה בבחינת נברא" כלומר במהותה הפנימית היא חלק
 4 אלוקה אך בחיצוניותה היא בעלת 'תבנית' של נברא בעל מציאות לעצמו.
 5 הדרגות השונות הקיימות בנשמה
 6 האלוקית, זו שבגוף וזו העליונה יותר,
 7 קשורות בחלק זה של הנשמה
 8 האלוקית. הדרגה התחתונה ככולה
 9 במסך החומר של הגוף ולכן איננה
 10 רואה אלא את הגשמיים שסובבת
 11 אותה. לעומתה הדרגה העליונה יותר
 12 רואה את אור ה' אשר אין מקום פניו
 13 ממנו. אך עצם הנשמה זוהי פנימיותה
 14 של הנשמה אשר היא ואלוקות הינם
 15 דבר אחד ממש.
 16 אמונתו של יהודי נובעת משני טעמים.
 17 טעם אחד הוא לפי ש'מזליהו'
 18 חז"ל³² (=לפי שמולם רואה). 'מולי'
 19 הינו כינוי לחלק הנשמה שלמעלה
 20 מהגוף, כלומר דה'נשמה'
 21 ש'למעלה' רואה אלקות
 22 (וכאמור לקמן בסעיף הבא ש'ראיה'
 23 גורמת להתאמתות חזקה ש'למעלה'
 24 מזו הנגרמת על ידי ש'כל', ונה'
 25 פועל בה'נשמה' ש'בגוף'
 26 ה'אמונה' ב'אלקות'. ועוד באור מניין נובעת האמונה של היהודי,
 27 ד'שרש ה'אמונה' הוא מעצם ה'נשמה' (ש'למעלה' גם מ'מזליה'
 28 חז"ל). דנה ש'עצם ה'נשמה' מק'שרת ב'אלקות היא התק'שרות
 29 עצמית (ש'אינה תלויה ב'סבה' חיצונית, גם לא בענין ה'ראיה'
 30 ש'למעלה' מ'שכל'. כלומר זו התקשרות הקיימת בה מצד עצמה להיותה
 31 חלק אלוקה ממעל ממש, כך שאלוקות זה היא והיא זו אלוקות).
 32 הסברת הדברים האמורים לקמן:
 33 כאשר מדובר אודות הקשר בין הדרגות השונות של הנשמה, הרי זה בדומה
 34 לקשר הקיים בין חלקי האדם אשר מהם מציאותו מורכבת, איברי גופו
 35 ונשמתו. הדבר יובן בבחינת באמצעות הסיפור הבא: פעם, בהיות אדמו"ר
 36 ה'צמח צדק' ילד, ישב בחיקו של סבו, אדמו"ר הזקן וקרא "סבא, סבא!".
 37 ויאמר לו סבו "איפה הוא סבא?" הצביע הילד על ראש הסבא. אמר הסבא:
 38 "זהו הראש של סבא, אך היכן סבא?" הצביע הילד על ידיו של הסבא: "הנה"
 39 סבא". אמר הסבא: "אלה הן ידיו של סבא, אך היכן סבא?" וכך חזר הדבר
 40 על עצמו בצורות שונות. ירד הילד ממרכיבו של סבו והסתתר מאחורי הדלת.
 41 לפתע צעק "סבא! סבא!" פנה אליו אדמו"ר הזקן "מה?" אמר הילד "הנה",
 42 זהו סבא"
 43 הסברת הדברים: מציאות האדם כוללת את איברי גופו ואת נשמתו. האיברים
 44 שונים זה מזה מן הקצה אל הקצה. כל אחד מאיברי גוף האדם מוגדר

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

45 (ו) וְהֶעֱנִין הוּא, הסכרת הקשר בין גילוי עצם הנשמה למסירות נפש,
 46 דָּוָה שֶׁהָאֱמוּנָה דִּישְׂרָאֵל הִיא בְּאֹפֶן שֶׁהוּא מוֹסֵר נַפְשׁוֹ עַל
 47 זֶה, הוּא (בְּעֵקֶר) בְּהָאֱמוּנָה שֶׁמִּצַּד עֲצָם הַנְּשָׁמָה. דְּכֹאשׁר
 48 מְדוּבָר אוֹדוֹת הָאֱמוּנָה הַתַּחְתּוּנָה יוֹתֵר, הַנוֹכֵחַת מִצַּד זֶה שֶׁהוּא רוֹאֶה
 49 (מִזְלִיחַ חַיִּים), הַגֵּם שֶׁהִיא
 50 בְּתוֹקֶף גְּדוֹל [בְּפִדּוּעַ
 51 דְּהִתְאַמְנוּת שֶׁנִּגְרַמַּת מִצַּד
 52 הַרְאִיָּה, שֶׁהָאֵדָם לֹא רַק הַבֵּין בִּשְׂכֵלוֹ
 53 שֶׁכֵּן הִדְבֵּר אֵלָּא הוּא גַם רָאָה זֹאת
 54 בְּעֵצְמוֹ הִיא הִתְאַמְנוּת גְּדוֹלָה
 55 בְּיִתְרָא³³], מִכָּל-מְקוֹם, כִּינּוּן
 56 שֶׁהָאֱמוּנָה שָׁלוֹ בְּאֹפֶן הַזֶּה הִיא
 57 נוֹבֵעַת מִצַּד סִבָּה חִיצוֹנִית (מִצַּד
 58 זֶה שֶׁרוֹאֶה) וְאֵינָה קְשׁוּרָה
 59 עִם עֲצָם מְצִיאֹתוֹ מְצִיאֹתוֹ שֶׁל
 60 הָאֵדָם וְהַאֲלוּקוֹת הַיָּגֵם שְׁנֵי דְבוּרִים
 61 נִפְרָדִים, וְהַקֶּשֶׁר בֵּינֵיהֶם נִגְרָם עַל יְדֵי
 62 שֶׁהֵם רוֹאִים זֶה אֶת זֶה, לִכֵּן אֵינּוּ
 63 מְכַרְחֵ שְׁיִמְסוֹר נַפְשׁוֹ עַל זֶה
 64 כִּינּוּן שְׁאִינְנוּ חֵשׁ שֶׁעֲצָם קִיּוּמוֹ תְּלוּי
 65 בְּקֶשֶׁר שֶׁל עִם אֲלוּקוֹת, וְאִם כֵּן זֶה
 66 שֶׁכִּסּוּפּוֹ שֶׁל דְּבַר הָאֱמוּנָה
 67 דִּישְׂרָאֵל הִיא בְּאֹפֶן שֶׁהוּא
 68 מוֹסֵר נַפְשׁוֹ עַל זֶה הוּא מְפָנִי
 69 לְשָׂחָה נוֹבֵעַת מֵעֵצָם הַנְּשָׁמָה, אֲשֶׁר
 70 בְּרוּבֵד זֶה הָאֱמוּנָה בְּאֲלוּקוֹת
 71 הִיא הֶעֱצָם שָׁלוֹ מִבְּחִינַת עֵצָם
 72 הַנְּשָׁמָה אֵינָן לֵה קִיּוּם בְּלִי אֲלוּקוֹת,
 73 אֲלוּקוֹת זֶה הִיא וְהִיא זֶה אֲלוּקוֹת,
 74 וְלִכֵּן אֱמוּנָה זוֹ הִיא בְּאֹפֶן כּוּחַ שְׂאִי
 75 אֶפְשָׁר כָּלֵל שְׁיִכְפֹּר חֵס־
 76 וְשָׁלוֹם וּמִמִּילָא הוּא מוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ.
 77 עַל פִּי הָאֱמוּנָה שֶׁתְּפַקְדוֹ שֶׁל מִשָּׁה רְבִינּוּ
 78 הוּא לְגַלוֹת אֶת הָאֱמוּנָה הַנוֹבֵעַת מֵעֵצָם
 79 הַנְּשָׁמָה, יוֹבֵן בְּעוֹמֵק יוֹתֵר הַקֶּשֶׁר
 80 הַפְּנִימִי בֵּין מִשָּׁה רְבִינּוּ עֲצָמוֹ לְבֵין
 81 הַצְּדִיקִים בְּדוֹרוֹת שְׁלֹאחֵרֵי שֶׁהֵם
 82 בְּבִחִינַת 'הַתְּחַפְּסוּת שְׁלוֹ, לְמִירוֹת
 83 שְׁצוֹרַת עֲבוֹרַתָּם שׁוֹנָה.
 84 וְעַל פִּי זֶה יֵשׁ לְבָאֵר מָה
 85 שֶׁכְּתוּב בְּהַפְּאָרָה "וְקַבֵּל
 86 הַיְהוּדִים" דָּוָה שֶׁמִּשָּׁחָה הוּא
 87 וְעַל פִּי זֶה יֵשׁ לְבָאֵר מָה
 88 שֶׁכְּתוּב לְרוּעֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁכָּבֵל דוֹר (שֶׁהֵם

1 למעלה מכל דרגה שהיא. אך דווקא היא העצם (=העצמיות והפנימיות)
 2 של הנשמה המלפשת בהגוף, ולכן, האמונה הנשמה
 3 המלפשת בהגוף שקיימת בה מצד עצם הנשמה היא
 4 בפנימיותה.
 5 בסוף סעיף ד' למדנו שמוכרח להיות
 6 קשר בין פעולתו של משה רבינו בתור
 7 'רועה אמונה' לבין מצב ה'שכירה'
 8 הקיים בזמן הגלות, לכאורה מדובר
 9 בדברים הקשורים ברבדים שונים
 10 לחלוטין של הנפש. תפקידו של 'רועה'
 11 אמונה', להחזיר את האמונה
 12 בפנימיות, קשור ברובד הגלוי של
 13 האדם. לעומת זאת ה'כתית' וה'שכירה'
 14 שבזמן הגלות קשורים בעצם הנשמה.
 15 אך על פי מה שלמדנו בסעיף זה אשר
 16 דווקא האמונה הנובעת מעצם
 17 הנשמה קשורה בפנימיות האדם ויבנו
 18 הרבדים.
 19 ועל פי זה יש לבאר קשר
 20 העניינים שבהפאמר "וקבל
 21 היהודים", שביאור העניין
 22 ד'פתיית' למאור שזו התגלותה
 23 של עצם הנשמה בא בהמשך
 24 לבאר העניין ד'רעיא
 25 מהימנא' דבר המוכיח שיש קשר
 26 ביניהם, פי זה שמשה ון
 27 ומפרנס את האמונה שתהיה
 28 בפנימיות הוא על ידי שהוא
 29 מגלה את עצם הנשמה
 30 (שלמעלה ממזליה חזי), אשר
 31 כאמור בסעיף ד' עצם הנשמה לעומת
 32 הכוחות הגלויים נקראת בשם
 33 'מאור' שלמעלה מ'אור'.
 34 ומה שנאמר בפסוק "פתיית
 35 למאור", ומבאר הרי בהפאמר
 36 שבכדי להגיע לה'מאור' הוא
 37 על ידי העניין ד'כתית' שקיים
 38 דווקא בזמן הגלות ולא בזמנו של
 39 משה רבינו במדבר אשר אז לא היה
 40 מצב של 'כתית', הביאור בכך הוא,
 41 כלי למרות שעצם הנשמה מתבטאת
 42 ביכולת להחזיר את האמונה בפנימיות
 43 אך עקר הגלוי והביטוי דעצם הנשמה ('מאור') הוא מתגלה
 44 בעניין המסירות נפש (שעקרו הוא בזמן הגלות), כדלקמן.

(33) שלכן "אין עד נעשה דיין" (ר"ה כו, א). וראה לקו"ש ח"ו ע' 121. וש"נ.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 נקראים בשם אתפשטותא דמשה שבכל דרא) שהם מחזקים
2 את האמונה דישראל שיעמדו במסירות נפש בקיום התורה
3 ומצוות. דלכאורה צורת עבודתו של משה רבינו וצורת עבודתם של
4 הצדיקים שלאחריו שונה, שהרי זה שמשה זן ומפרנס את האמונה
5 הוא (במבואר בכמה מקומות³⁴ וגם במאמר זה
6 עצמו³⁵) על ידי שמשפיע
7 לישראל דעת באלקות שתהיה
8 להם הבנה בשכל והרגשה בלב
9 באלקות, שעל-ידי-זה באה האמונה בפנימיות, זאת אומרת
10 שעיקר התעסקותו של משה רבינו עם
11 בני ישראל היא ברובד של הכוחות
12 הגלויים שלהם. ולעומת זאת זה
13 שרועי ישראל שבכל דור
14 מחזקים האמונה (המבואר
15 במאמר זה³⁶) אין זה בכך שהם
16 עוסקים בלהטכיר את הרברים בשכל
17 וליישבם ברוגש הלב, אלא חפידים
18 הוא שהאמונה דישראל
19 תהיה באופן דמסירות נפש,
20 אשר מסירות נפש קשורה עם
21 התעוררות עצם הנפש שלמעלה
22 מהכוחות הגלויים. ועל פי הנ"ל
23 בטעף ה' אשר גם היכולת להחזיר את
24 האמונה בכוחותיו הגלויים של האדם
25 קשורה בגילוי האמונה הנובעת מעצם
26 הנשמה, יש לומר, שעקר
27 הענין ד'רעיא מהימנא' הוא
28 זה שהוא זן ומפרנס את
29 האמונה עצמה, כלומר
30 שהאמונה שאצל בני ישראל
31 תהיה לא רק דרגת האמונה כמו
32 שהיא מצד הגלויים (כלומר
33 מצד זה שהנשמה שלמעלה
34 רואה אלקות) אלא שתאיר בהם
35 האמונה שמצד עצם הנשמה.
36 וזה שכופעל משה ממשיך את
37 האמונה בפנימיות (כלומר
38 התעסקותו בלהחזיר וליישב את
39 הדברים בדעת והשגה) הוא
40 תוצאה מזה שהוא זן

ומפרנס את האמונה עצמה (זו תוצאה של המשכת וגלוי
האמונה כמו שהיא מצד עצם הנשמה). וכנ"ל (סעיף ה),
דהאפשרות שתוכל להיות המשכת האמונה בפנימיות (כלומר
בדעת ובהשגת השכל) הוא על ידי גלוי ההתקשרות עצמית
דעצם הנשמה.
על פי האמור מוכן שאין זה רק שישנו
קשר בין עבודתו של משה רבינו לבין
עבודתם של רועי ישראל שלאחריו,
אלא שעיקר עבודתם היא אחת, גילוי
האמונה הנובעת מעצם הנשמה. אצל
משה רבינו בא הדבר לידי ביטוי
ביכולתו להחזיר את האמונה בכוחות
הנפש הגלויים, בדעת במוח ובלב.
אצל רועי ישראל שלאחריו התגלותה
של האמונה שבעצם הנשמה התבטאה
בענין המסירות נפש.
ועל-פי-זה יש לומר, דבזה
שבהדורות שהצרכו למסירות
נפש בפועל, חזקו רועי
ישראל (שהם האתפשטותא
דמשה) את האמונה דישראל
שתהיה במסירות נפש, הרי
בכך נתגלה הענין ד'רעיא
מהימנא' (בענין זה³⁷) עוד
יותר ממשנה עצמו. כי
המשכת וגלוי האמונה כמו
שהיא מצד עצם הנשמה
[שעל ידי משה ואתפשטותא
דיליה שבכל דרא], הרי למרות
שהיא מתבטאת גם בעבודתו של משה
בלמדו דעת את העם, אך עקר
התגלותה הוא מסירות נפש
בפועל דבר שהיה קיים דווקא
בדורות שבזמן הגלות.
ז) במאמר של כ"ק אדמו"ר הרי"צ,
בתור דוגמא לרועי ישראל שעוררו את
המסירות נפש בבני ישראל, מוזכר
דווקא מרדכי היהודי. דבר זה נוגע
לדורנו אנו. והנה ידוע
שהמסירות נפש בפועל על
תורה ומצוות של כל ישראל
ולא רק של חלק מהעם, היתה

(34) תו"א משפטים עה, ב. ובכ"מ. וראה גם תניא רפ"ב. (35) סעיף יא. (36) משא"כ בתו"א שם "יורדין ניצוצין מנשמת מרע"ה כו' ללמד דעת את העם". (37) ראה לקמן הערה 56.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 כְּפוּרִים (בְּזֶמַן גְּזִירַת הַמֶּן). שֶׁהָרִי לְעוֹמֵת זֹאת, הַמְסִירוֹת נִפְשׁ
 2 דְּחַנְּפָה (בְּזֶמַן גְּזִירַת הַמֶּן) הֵיטָה (בְּעֵקֶר) בְּמַתְתִּיהוּ וּבְנִיּוֹ,
 3 וְהַמְסִירוֹת נִפְשׁ בְּזֶמַן גְּזִירַת הַמֶּן הֵיטָה בְּכָל יִשְׂרָאֵל.
 4 וְעַל-פִּי־זֶה יֵשׁ לְבָאֵר מַה שְּׁמוּבָא בְּהַמְאָמֶר³⁸ מִמְדַּרְשׁ¹⁶
 5 שְׁמֶרְדֵּכִי הֵיטָה שְׁקוּל בְּדוּרוֹ
 6 כְּמִשֶׁה בְּדוּרוֹ חו"ל מְשׁוּיִם אֵת
 7 מִרְדֵּכִי דוּקָא לְמִשֶׁה רַבִּינּוּ, דְּחַגְגִּים
 8 שְׁהַעֲנִיין שֶׁל "אֶתְפֹּשְׁטוּתָא
 9 דְּמִשֶׁה" הוּא קִיִּים בְּכָל דּוּר וְלֹא
 10 וְקַ בְּרוּוֹ שֶׁל מִרְדֵּכִי, מְכַל-מְקוּם
 11 אֵיחָא (=מִוּבָא) בְּמִדְרָשׁ
 12 שְׁמֶרְדֵּכִי (דְּוִקָא) הֵיטָה שְׁקוּל
 13 בְּדוּרוֹ כְּמִשֶׁה בְּדוּרוֹ. וְיֵשׁ
 14 לוֹמֵר, שֶׁבִין הַרְבִּיִּים שְׁבַהֵם דוּקָא
 15 מִרְדֵּכִי דוּמָה לְמִשֶׁה רַבִּינּוּ הוּא, שְׁאֵחַת
 16 מְהַמְעֵלוֹת דְּמֶרְדֵּכִי הֵיטָה הוּא
 17 הוּא שֶׁהוּא הֵיטָה הַרְעֵינָא
 18 מְהִימְנָא' (בְּגִלוּי) שֶׁל כָּל
 19 יִשְׂרָאֵל שְׁבְדוּרוֹ כִּכְךָ שֶׁהוּא עוֹרֵר
 20 אֵת הַמְסִירוֹת נִפְשׁ בְּכָל אֲנָשֵׁי הַדּוּר.
 21 בְּדַגְמַת מִשֶׁה רְעֵינָא מְהִימְנָא'
 22 שְׁהַשְׁפִּיעַ וְהַמְשִׁיךְ דַּעַת לְכָל
 23 יִשְׂרָאֵל שְׁבְדוּרוֹ, כְּמוֹכֵן גַּם
 24 מִזֶּה שְׁדוּרוֹ שֶׁל מִשֶׁה (כָּל
 25 אֲנָשֵׁי דוּרוֹ) נִקְרָא דוּר
 26 דַּעַה³⁹. [אַלְא כְּמוֹר בְּסַעֲפֵי ר'
 27 שְׁבַמִּשֶׁה הֵיטָה גְלוּי עֲנִין זֶה
 28 (שֶׁהוּא רְעֵינָא מְהִימְנָא' דְּכָל
 29 יִשְׂרָאֵל) עַל יְדֵי שְׁהַמְשִׁיךְ
 30 דַּעַת לְכָל אֲנָשֵׁי דוּרוֹ,
 31 וּבְמֶרְדֵּכִי הֵיטָה גְלוּי עֲנִין זֶה
 32 עַל יְדֵי שְׁגֵלָה כַּח הַמְסִירוֹת
 33 נִפְשׁ שְׁבְכָל אֲנָשֵׁי דוּרוֹ]. וְיֵשׁ
 34 לוֹמֵר, דַּעַל יְדֵי שְׁמַבִּיא כ"ק
 35 אֲדַמְרוֹ הַרִי"צ בְּהַמְאָמֶר שֶׁל מַה
 36 שְׁכַתוּב בְּמִדְרָשׁ אֲוֹרוֹת מַעֲלָתוֹ שֶׁל
 37 מִרְדֵּכִי, שְׁמֶרְדֵּכִי בְּדוּרוֹ הֵיטָה
 38 שְׁקוּל כְּמִשֶׁה בְּדוּרוֹ, עַל יְדֵי
 39 זֶה פֶּסֶק בַּעַל הַמְאָמֶר כְּלוֹמֵר
 40 כ"ק אֲדַמְרוֹ הַרִי"צ, אֵת אוֹתוֹ הַדִּין

עַל עֲצָמוֹ⁴⁰, כְּלוֹמֵר שֶׁהוּא הַרְעֵינָא מְהִימְנָא' (בְּגִלוּי) שֶׁל כָּל
 אֲנָשֵׁי הַדּוּר.
 (ח) וְעַל-פִּי־זֶה יֵשׁ לְבָאֵר קָשֶׁר (וְסִדֵּר) הַעֲנִינִים (בְּהַמְאָמֶר)
 וְאֵתְהָ תְצַוֶּה גו', שְׁבַתְחַלְהָ מְבָאֵר אֵת הַפְּרוּשׁ דְּוִקָא תְצַוֶּה
 אֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שְׁמִשֶׁה הוּא מְקַשֵּׁר וּמְחַבֵּר אֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 (עַם אֲוִר אֵין-סוֹף) עַל יְדֵי
 שֶׁהוּא זֶן וּמְפָרְגִים אֵת הָאֱמוּנָה, וְלֹאֲחַר־יֵזֶה מְבָאֵר
 שְׁגַם רוֹעֵי יִשְׂרָאֵל שְׁבְכָל דּוּר
 (אֶתְפֹּשְׁטוּתָא דְּמִשֶׁה)
 מְחַזְּקִים אֵת הָאֱמוּנָה
 דְּיִשְׂרָאֵל, וְכִמוֹ מְרְדֵּכִי (מִשֶׁה
 שְׁבְדוּרוֹ) שְׁחֹזַק אֵת אֱמוּנַתְם
 שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְעַמּוּד חֹזֵק
 בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה וְקִיּוּם
 הַמְצוּוֹת, וְלֹאֲחַר־יֵזֶה מְבָאֵר
 הַפְּרוּשׁ בְּכַתִּיב לְמֵאוּר' הַקְּשׁוּר
 בּוֹמֵן הַגְּלוּת (שְׁמִילִים אֵלוֹ כְּתוּבוֹת
 בְּפִסְוִק וְאֵתְהָ תְצַוֶּה לְמֵרוֹת
 שְׁהַפְּסוֹק מְדַבֵּר לְכַאוּרָה בְּמִשֶׁה
 עֲצָמוֹ וְלֹא בְּצִדִיקִים שְׁלֹאֲחֵרִי), כִּי
 זֶה שְׁמִשֶׁה מְגַלֶּה אֵת בְּחִינַת
 הַמְאָמֶר דְּיִשְׂרָאֵל (עֲצָם
 הַנְּשָׁמָה), הוּא כֹל כֹּךְ בְּדוּרוֹ
 אֵלֹא בְּעֵקֶר עַל יְדֵי אֶתְפֹּשְׁטוּתָא
 דִּילִיָּה שְׁבְזֶמַן הַגְּלוּת (כְּתִיב)

(בְּגִלוּי) שֶׁל כָּל אֲנָשֵׁי הַדּוּר.
 (ח) וְעַל-פִּי־זֶה יֵשׁ לְבָאֵר קָשֶׁר (וְסִדֵּר) הַעֲנִינִים (בְּהַמְאָמֶר) בְּבֵאוּר הַפְּסוֹק
 וְאֵתְהָ תְצַוֶּה גו', שְׁבַתְחַלְהָ מְבָאֵר אֵת הַפְּרוּשׁ דְּוִקָא תְצַוֶּה
 אֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שְׁמִשֶׁה הוּא מְקַשֵּׁר וּמְחַבֵּר אֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 (עַם אֲוִר אֵין-סוֹף)
 עַל יְדֵי שֶׁהוּא זֶן וּמְפָרְגִים אֵת הָאֱמוּנָה, וְלֹאֲחַר־יֵזֶה מְבָאֵר
 שְׁגַם רוֹעֵי יִשְׂרָאֵל שְׁבְכָל דּוּר
 (אֶתְפֹּשְׁטוּתָא דְּמִשֶׁה) מְחַזְּקִים אֵת הָאֱמוּנָה דְּיִשְׂרָאֵל, וְכִמוֹ מְרְדֵּכִי
 (מִשֶׁה שְׁבְדוּרוֹ) שְׁחֹזַק אֵת אֱמוּנַתְם שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְעַמּוּד חֹזֵק בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה
 וְקִיּוּם הַמְצוּוֹת, וְלֹאֲחַר־יֵזֶה מְבָאֵר הַפְּרוּשׁ בְּכַתִּיב לְמֵאוּר' (שְׁבְכָפְסוֹק וְאֵתְהָ
 תְצַוֶּה שְׁמַדְבֵּר לְכַאוּרָה בְּמִשֶׁה עֲצָמוֹ), כִּי זֶה שְׁמִשֶׁה מְגַלֶּה בְּחִינַת הַמְאָמֶר

(38 סעיף ג. 39) ראה ויק"ר פ"ט, א. במדב"ר פי"ט, ג. וש"נ. 40) ע"ד הפירוש בלשון המשנה (אבות רפ"ג) "דין וחשבון" (דין ואח"כ חשבון) - ע"פ דברי המשנה (שם מט"ו) "שנפרעין ממנו מדעתו ושלא מדעתו", שלאחרי שהאדם פוסק מדעתו דינו של חבירו, פוסק דין לעצמו שלא מדעתו, כיון שע"פ "דין" זה עושים "חשבון" בנוגע למצבו הוא (ראה לקו"ש ח"ו ע' 283. וש"נ).

ביאור בדרך אפשר

1 שְׁעוּרְרוּ בְּיִשְׂרָאֵל כַּח הַמְסִירוֹת נַפְשׁ שְׁלֵהֶם, שְׁעַל יָדֵי זֶה
2 הוּא עָקָר גְּלוֹי עֵצֶם הַנְּשָׁמָה, מָאוֹר.
3 בתחילת המאמר למדנו שבפסוק 'אתה תצוה' ישנם שני חלקים. המילים
4 'אתה תצוה את בני ישראל' מדברות אודות פעולתו של משה רבינו בבני
5 ישראל. ובמילים 'ויקחו אליך שמן זית
6 זך וגו' מדובר אודות היתרון והמעלה
7 שבני ישראל מוסיפים אצל משה רבינו.
8 וּצְרִיף לְהַבִּין, דְּלִפֵּי בָּאוֹר
9 הַנ"ל, הַעֲנֵן דְּכֹתִית לְמָאוֹר,
10 שְׁיָף לְחֶלְקוֹ הֶרְאֵשׁוֹן שֶׁל הַפֶּסוּק,
11 לְמִילִים 'וְאֵתָה תִּצְוֶה אֶת בְּנֵי
12 יִשְׂרָאֵל', כְּלוֹמַר לְזֶה שְׂמֵשָׁה
13 וְאֵת־שְׂטוּתָא דִּילֵיהּ שְׁבָכְל
14 דוּר מְקַשְׁרִים וּמְחַבְרִים אֶת
15 יִשְׂרָאֵל עִם אֹר אֲיִן-סוֹף,
16 וְאוֹלֵם בְּהַפְתּוֹב נָאֵמַר כֹּתִית
17 לְמָאוֹר בְּהִמְשָׁף לְחֶלְקוֹ הַשְּׁנִי
18 שֶׁל הַפֶּסוּק, לְמִילִים 'וַיִּקְחוּ אֵלָיְךָ
19 שֶׁמֶן זֵית זָךְ', כּוּ בִּזְמַן דְּעֵנֵן
20 וַיִּקְחוּ אֵלָיְךָ גּוֹ' (שִׁישְׁרָאֵל
21 מְבִיאִים שֶׁמֶן לְמִשְׁה) הוּא
22 שִׁישְׁרָאֵל מוֹסִיפִים תוֹסֵפּוֹת
23 אֹר בְּמִשְׁה (כְּמִוְכָבָא לְעִיל
24 סְעִיף בִּמְהֻמְאֲמַר).
25 כִּסְעִיפִים הַבָּאִים יִבְאוּר שִׁישְׁנֵו עֻמָּק
26 נֻסָף וְאוֹפֵן נֻסָף בְּמוֹשָׁב 'כְּחִית לְמָאוֹר',
27 וְהַגִּילּוֹי שֶׁלּוֹ הוּא רְוּקָא עַל יַד
28 עְבוּדָתָם שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲצֻמָּם.
29 (ט) וְהִנֵּה הַפְתּוֹב "וּקְבָל
30 הִיְהוּדִים אֶת אֲשֶׁר הַחִלּוּ
31 לַעֲשׂוֹת" אֲשֶׁר כְּאֵמֹר מִכְּטֹא אֶת
32 הַמַּעֲלָה הַנִּפְלְאָה אֵלֶיהָ הִגִּיעוּ רְוּקָא
33 בְּזְמַן הַגְּלוּת, הֵרִי פֶסוּק זֶה מְדַבֵּר
34 (בְּפִשְׁטוּת) בְּהֵזְמֵן שְׁלָאֲחָרִי
35 הַגֵּס דְּפוּרִים שֶׁהֵרִי פֶסוּק זֶה נָאֵמַר
36 בְּמַגִּילָא אֶסְחַר לְאַחַר בִּיטוּלָה שֶׁל גּוֹיֹת
37 הַמֵּן. וַיֵּשׁ לְזוּמְר, דִּמָּה שְׁפְתוֹב
38 בְּהֻמְאֲמַר שֶׁל כִּיָּק אֲדַמֹּרִי הֲרִי"צ
39 דְּפֶרֶוֹשׁ הַפֶּסוּק "וּקְבָל הִיְהוּדִים
40 אֶת אֲשֶׁר הַחִלּוּ לַעֲשׂוֹת" הוּא
41 שְׁבִימִי אַחְשָׁרוּשׁ קְבָלוּ מַה
42 שֶׁהַחִלּוּ בְּמִתְּן תוֹרָה כִּיוּן
43 שֶׁבְתִּקּוּפָת אַחְשָׁרוּשׁ הַתַּעֲלוּ הִיְהוּדִים
44 בַּמַּעֲלָה יִתִּירָה לְגַבֵּי מַעֲלָתָם שֶׁהִיִּתָּה
45 בְּזְמַן מִתֵּן תוֹרָה, הֵרִי פִירוּשׁ זֶה הוּא
46 גַם לְפִי פִשְׁטוּת הַפְתּוֹב

ביאור בדרך אפשר

שְׂכֹאמֹר ה"וּקְבָל גּוֹ" הִנֵּה לְאַחֲרֵי הַגֵּס כְּלוֹמַר הַתַּעֲלוּת הִיְתִירָה
שֶׁגֹרְמָה לְשִׁלְיֻמוֹת קַבְלַת הַתּוֹרָה, הִיִּתָּה לָא דַּק בִּזְמַן שֶׁל צָרָה וְגַזִּירָה אֲלֹא גַם
בְּזְמַן שֶׁל רוּחוֹת. וְעַל פִּי זֶה, בְּזֶה שְׁבִימִי אַחְשָׁרוּשׁ קְבָלוּ מַה
שֶׁהַחִלּוּ בְּמִתְּן תוֹרָה, שְׁנֵי עֲנֵינִים. עֵנִיין אֶחָד הוּא הַקְּבֻלָּה
הַשְּׁלִימָה שֶׁל הַתּוֹרָה שְׁהִיתָה בְּזִמַּן
הַגְּזֻרָה אֲשֶׁר קַבְלָה זוֹ הִיִּתָּה עַל
יְדֵי הַמְסִירוֹת נַפְשׁ שְׁלֵהֶם
(כְּמִפּוֹרְשׁ בְּהֻמְאֲמַר וְכִמוֹ כֵּן
לְעִיל בִּסְעִיף ד'), וְעֵנִיין שֵׁנִי הוּא
הַקְּבֻלָּה הַשְּׁלִימָה שֶׁל הַתּוֹרָה
שֶׁהִיתָה לְאַחֲרֵי הַגֵּס דְּפוּרִים,
שֶׁהִיא נְעֻלְיָת יוֹתֵר גַּם
מִהַקְּבֻלָּה שֶׁהִיִּתָּה בְּזִמַּן הַגְּזֻרָה
(כְּדִלְקָמֵן סְעִיף י'). לְמַדּוּנֵנו לְעִיל
בִּסְעִיף ד' שֶׁהַתַּעֲלוּת הִיְתִירָה בְּזִמַּן
אַחְשָׁוּרוּשׁ כְּרוּכָה בִּשְׂכִירָה וּבִכְחִית'
אֲשֶׁר גִּרְמוּ לְהַתְּגַלּוּתָה שֶׁל עֲצֻם הַנַּשְׁמָה
כְּרוּמוֹ בְּמִילִים "כְּחִית לְמָאוֹר". מִכָּן
שָׂגַם בְּזְמַן שֶׁל הַרוּחוֹת נִיחָן לְהִגִּיעַ
לְהַתַּעֲלוּת דוּמָה, אִם כֵּן מוֹכְרָה הַדְּבַר
שָׂגַם אֻז קִיִּים עֵנִיין שֶׁל 'כְּחִית'. וְאֶכֶן
יֵשׁ לִזְמַר, שְׁעַל-דְּרָף-זָה הוּא
בְּנוֹגֵעַ לְעֵינֵין שֶׁל 'כְּחִית'
לְמָאוֹר, אֲשֶׁר מִשְׁמַעוּתוֹ הִיא שְׁעַל
יְדֵי הַעֲנֵן דְּכֹתִית שְׁבִזְמַן
הַגְּלוּת מְגַיִעִים לְה'מָאוֹר,
דְּשְׁנֵי עֲנֵינִים בְּזֶה הַקְּשׁוּרִים לְשֵׁנִי
סוּגֵי תְּקוּפוֹת. עֵנִיין אֶחָד הוּא
כְּשִׁישְׁרָאֵל נְמַצְאִים בְּמַצָּב שֶׁל
'כְּחִית' מֵצֵד זֶה שִׁישְׁנֵם גְּזֹרוֹת
עַל קִיּוֹם הַתּוֹרָה וּמַצׁוֹת
(כְּמוֹ שְׁהֵיהָ בְּזִמַּן אַמִּירָת
הַמְאָמַר עַל יַדֵי כ"ק אֲדַמֹּרִי הֲרִי"צ
בְּזְמַן הַמַּשְׁטַר הַקוֹמוֹנִיסְטִי בְּבוּרִית
הַמוֹעֲצוֹת, מִסְּפֶר חֲדָשִׁים לְפָנֵי מִאֲסֹרוֹ.
וְכַמֵּהָלָךְ הַתְּתוּעֵדוֹת בַּה נָאֵמַר הַמִּאֲמָר
וְכִמוֹ כֵּן בְּמִאֲמָר עֲצֻמוֹ תַבַּע אֲדַמֹּרִי
הֲרִי"צ מְסִירוֹת נַפְשׁ), וְעַל יְדֵי זֶה
מְגַיִעִים לְה'מָאוֹר עַל יְדֵי
הַמְסִירוֹת נַפְשׁ שְׁלֵהֶם. וְעוֹד
עֵנֵן הַקִּיִּים בְּכֹתִית לְמָאוֹר,
שָׂגַם כְּשִׁישְׁרָאֵל נְמַצְאִים
בְּמַצָּב שֶׁל הַרְחֻבָּה, הַרְחֻבָּה
בְּגִשְׁמִיוֹת וְגַם הַרְחֻבָּה
בְּרוּחָנוּת, אֵלָא שְׁהֵם עֵינֵין
נְמַצְאִים בְּגִלוּת⁴¹ וְעַל-דְּרָף

ואתה תצוה

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 המצב שאכן הנה לאחרי הגם דפורים, שלייהודים היתה
2 אורה ושמחה וישון ויקר⁴², בכל המוכנים בפשטות בגשמיות
3 וגם ברוחניות⁴³ וניתנה מזה שגם בית הקן נתן
4 לאסתר⁴⁴, כלומר שהיה אז גם המעלה ד"אתהפכא חשוכא
5 לנהורא" (=התהפכות החושך לאור),

6 אלא שמכל-מקום עדיין נמצאים
7 בגלות, וכלשון הגמרא "אפתי
8 עבדי אחשורוש אגנ" ⁴⁵ ר'
9 עדיין עבדי אחשורוש אגנ], הם
10 שבורים ונדכאים (פתית)
11 מעצם זה שהם בגלות. וגם על
12 ידי ה'פתית' והלב נשבר
13 דישראל הנגרם מעצם זה
14 שנמצאים בגלות, מגיעים
15 להתגלות ה'מאור'.

16 והענין הוא, הסיבה לכך שכשם
17 שמסירות נפש בזמן הגזירות קשורה
18 בגילוי עצם הנשמה, כך גם היות
19 היהודי שבור ו'כתי' מהימצאותו
20 בגלות מעורר את גילוי עצם הנשמה,
21 דנה שישראל הם שבורים
22 מעצם זה שהם בגלות (גם
23 פשיש להם הרחבה בגשמיות
24 וברוחניות), הוא, פי רצונו
25 האמתי של כל אחד מישראל
26 הוא שיהיה גלוי אלקות, ישנם
27 דברים שלמרות שהאדם חפץ בהם אך
28 מציאותו אינה חלויה בהם, לעומתם
29 ישנם דברים אשר בלעדם חייב אינם
30 חיים. וכמו כן רצונו של יהודי בגילוי
31 אלוקות הוא עד כדי כך שנה
32 (גלוי אלקות) נוגע לעצם
33 מציאותו דבר זה מתבטא בכך
34 שכשחסר בגילוי אלוקות איננו יכול
35 להשלים עם כך, ולכן, זה שבזמן
36 הגלות אין מאיר גלוי אלקות
37 כמו שהיה בזמן הפית בזמן
38 שבית המקדש היה קיים [ויבפרט
39 כשמתבונן בנה שאמרו
40 רבותינו ז"ל⁴⁶ "כל מי שלא
41 נבנה בית המקדש בקמיו תרי

בגלות⁴¹ ויעל-דרך המצב שהיה לאחרי הגם
דפורים, שלייהודים היתה אורה ושמחה וישון
ויקר⁴², בפשטות וגם ברוחניות⁴³ וניתנה מזה
לשגם בית הקמן נתן לאסתר⁴⁴, שהיה אז גם
המעלה דאתהפכא], אלא שאפתי עבדי
אחשורוש אגנ⁴⁵, הם שבורים ונדכאים (פתית)
מזה שהם בגלות. ועל ידי ה'פתית' דישראל מזה
שנמצאים בגלות, מגיעים לה'מאור'.

9 והענין הוא, דנה שישראל הם שבורים מזה
שהם בגלות (גם פשיש להם הרחבה
11 בגשמיות וברוחניות), הוא, פי רצונו האמתי
12 של כל אחד מישראל הוא שיהיה גלוי אלקות,
13 ועד שנה (גלוי אלקות) נוגע לעצם מציאותו,
14 ולכן, זה שבזמן הגלות אין מאיר גלוי אלקות
15 כמו שהיה בזמן הפית [ויבפרט כשמתבונן בנה
16 שאמרו רבותינו ז"ל⁴⁶ כל מי שלא נבנה בית
17 המקדש בקמיו תרי זה פאלו נתרב בקמיו], הנה
18 מזה עצמו איז ער אינגאנצן צוטרייסלט, פתית.
19 וגם כשהוא בדרךא נעלית ביותר שמאיר אצלו
20 גלוי אלקות בדגמת הגלוי שהיה בזמן הפית⁴⁷,
21 מכל-מקום, מזה שבכללות העולם אין מאיר
22 הגלוי, מוכח, שגם הגלוי שמאיר אצלו הוא
23 גלוי מגבל. דכשמאיר גלוי אור אין-סוף הפלי-
24 גבול, הגלוי הוא בכל מקום, וכשששנו מקום
25 אחד (אפלו פנה נדחת) שאין מאיר שם גלוי
26 אלקות, הוא מפגי שהגלוי (גם בהמקום שהוא
27 מאיר) הוא גלוי מגבל. [ונהו מה שמוכא
28 במאמר אדמו"ר הנקן⁴⁸ דאיתא בתקונים⁴⁹
29 שאפלו אם הנה צדיק אחד חוזר בתשובה
30 שלמה בדורו הנה בא משיח, פי על ידי תשובה
31 אין-סוף הפלי-גבול, וגלוי זה הוא בכל מקום]. ומזה שאין מאיר אצלו גלוי

42 זה פאלו נתרב בקמיו" כיון שהאחריות לתיקון החורבן והגלות מוטלת
43 על כל אחד, לכן כל זמן שהגלות מתמשכת הרי זה כאילו היא מתרחשת ברגע
44 זה. ואם כן בנוסף לכך שקשה להכיל את המצב בו אין גילוי אלוקות, הרי
45 בלתי נסבלת המחשבה שהדבר תלוי כי ואיננו נעשה], הנה מזה עצמו
46 איז ער אינגאנצן צוטרייסלט
47 (=הוא מזועזע לגמרי), 'פתית'.
48 וגם פאשר מדובר ביהודי שהוא
49 בדרךא נעלית ביותר שלכן
50 מאיר אצלו גלוי אלקות
51 בדגמת הגלוי שהיה בזמן
52 הפית⁴⁷, מכל-מקום, מזה
53 שבכללות העולם אין מאיר
54 הגלוי, מוכח, שגם הגלוי
55 שמאיר אצלו הוא גלוי
56 מגבל. דכשמאיר גלוי אור
57 אין-סוף הפלי-גבול הביטוי לכך
58 שהינו בלי גבול הוא בכך שהגלוי
59 הוא בכל מקום, וכשששנו
60 מקום אחד (אפלו פנה
61 נדחת) שאין מאיר שם גלוי
62 אלקות, הוא מפגי שהגלוי
63 (גם בהמקום שהוא מאיר)
64 הוא גלוי מגבל. [ונהו הביאור
65 במה שמוכא במאמר אדמו"ר
66 הנקן⁴⁸ דאיתא בתקונים⁴⁹
67 (=שמוכא בתיקוני זוהר) שאפלו
68 אם הנה צדיק אחד חוזר
69 בתשובה שלמה בדורו הנה
70 בא משיח, הקשר בין ביאת משיח
71 לתשובה שלימה הוא פי על ידי
72 תשובה שלמה ממשיכים
73 ומגלים גלוי אור אין-סוף
74 הפלי-גבול, וגלוי זה הוא
75 בכל מקום. הגאולה שתהיה בביאת
76 משיח קשורה בגילוי אור אין-סוף
77 הפלי-גבול כיון שבגאולה זו לא
78 תישאר פינה בעולם שלא תיגאל].
79 ומזה שאין מאיר אצלו גלוי

(41) להעיר, דבפנים המאמר (סט"ו) מובא (רק) "זמן הגלות", ובה"קיצור" - "זמן הגלות והגזירה". (42) אסתר ח, טו.
(43) ראה מגילה טז, ב. (44) אסתר ח, א. (45) מגילה יד, א. (46) ראה ירושלמי יומא פ"א ה"א (ד, ב). מדרש תהלים עה"פ
קלז, ז. (47) להעיר מהידוע ש"לפני . . . רשב"י לא נחרב הבית כלל" (פלח הרמון שמות ע' ז בשם אדה"ז). (48) מאמרי
אדה"ז הקצרים ע' תג. (49) כ"ה במאמרי אדה"ז הקצרים שם. וראה זהר חדש ס"פ נח (כג, ד): דאי יחזרון בתשובה רישי

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 של עֲצָמוֹת אֹרֶר אֵינְ-סוֹף, הוּא נִשְׁבֵּר וְנִדְכָּא, 'פְּתִית'. 1
- 2 [וְעַל-דִּרְךָ הַיְדוּעַ שֶׁהִמְלִיחַ 'חוֹלָה' בְּגִימְטְרִיָּא מ"ט, וּמִשְׁמַעוֹת 2
- 3 הַדְּבַר הוּא שְׁגָם בְּשִׁמְשִׁיג כַּנִּפְשׁוֹ אֶת הַגִּילּוּי הַרוּחָנִי שֶׁל מ"ט שְׁעָרֵי 3
- 4 בִּינָה אֶלָּא שְׁחָסַר לוֹ הַגִּילּוּי שֶׁל שְׁעַר הַנּוּ"ן, הָרִי שֶׁבְרוּן לִיכּוֹ 4
- 5 הַנִּגְרַם מִכֶּךָ הוּא עַד כְּרִי כִּךְ שֶׁהוּא 5
- 6 נַעֲשֶׂה חוֹלָה⁵⁰. וַיְדוּעַ שֶׁמַּעֲלָתוֹ שֶׁל 6
- 7 שְׁעַר הַנּוּ"ן אֵינְנָה רַק בַּכֶּךָ שֶׁמְדוּבַר 7
- 8 בַּמְדֻרְגָּה אַחַת לַמַּעֲלָה מִמ"ט הַשְּׁעָרִים, 8
- 9 אֲלֵא הוּא קֶשׁוּר בַּגִּילּוּי אֹרֶר אֵינְ-סוֹף 9
- 10 הַבְּלִי-גְבוּל]. תְּשׁוּקָה זֶה לַגִּילּוּי אֹרֶר 10
- 11 אֵינְ-סוֹף הַבְּלִי-גְבוּל הַקֶּשׁוּר בַּגִּילּוּי שֶׁל 11
- 12 עֲצָמוֹתוֹ ית' נִמְסָרָה לָנוּ עַל יְדֵי רִבּוּתוֹ 12
- 13 נִשְׁאֵנּוּ וַיְדוּעַ מַה שֶׁפְּתַב 13
- 14 הַצְּמַח צְדָקָה⁵¹ שֶׁהִנֵּה נִשְׁמַע 14
- 15 מִמּוֹרְנֵי וְרַבְנֵי נִשְׁמַחְתוּ-עֲדָן 15
- 16 (אֲדָמוֹ"ר הַזֶּקֶן) שֶׁהִיא אֹמֵר 16
- 17 בַּשַּׁעַת דְּבִיקוּתוֹ "אֵיךְ ווִיל זַע 17
- 18 גָּאָר נִיסְט אֵיךְ ווִיל נִיסְט 18
- 19 דְּאֵינְן גְּזַעְדָן אֵיךְ ווִיל נִיסְט 19
- 20 דְּאֵינְן עוֹלָם הַבָּא כּו', אֵיךְ 20
- 21 ווִיל מְעַר נִיסְט אַז דִּיךְ אֲלֵינְן" 21
- 22 (=אֵינְנִי רוּצָה דְּבַר, אֵינְנִי רוּצָה אֶת הַגֶּן 22
- 23 עַדן שְׁלךְ, אֵינְנִי רוּצָה אֶת הַעוֹלָם-הַבָּא 23
- 24 שְׁלךְ, אֵינְנִי רוּצָה מִלְּבַד אוֹתְךָ בְּלַבְד). 24
- 25 וְלַמּוֹרֹת שְׁמִי יִשׁוּוֹה וּמִי יִדְמָה לְדִרְגָתוֹ 25
- 26 שֶׁל אֲדָמוֹ"ר הַזֶּקֶן, אַךְ עַל יְדֵי 26
- 27 שֶׁהִנֵּה נִשְׁמַע לְשׁוֹן זֶה 27
- 28 מִאֲדָמוֹ"ר הַזֶּקֶן [דְּפָרוּשׁ 28
- 29 הַבִּיטוּי 'הִנֵּה נִשְׁמַע' הוּא, שֶׁזֶה 29
- 30 הִנֵּה לֹא רַק בְּזַמְנֵי מְזַחְדִּים 30
- 31 אֶלָּא שֶׁזֶה הִנֵּה דְבַר הַרְגִּיל 31
- 32 בַּפִּי שֶׁל אֲדָמוֹ"ר הַזֶּקֶן], וּבִפְרָט 32
- 33 לְאַחֲרֵי שְׁנוּתְפָרְסָם זֶה עַל יְדֵי 33
- 34 הַצְּמַח צְדָקָה, נִמֵּן הַכֶּסֶף לְכָל 34
- 35 אֶחָד וְאַחַת מִיִּשְׂרָאֵל שְׁעָקַר 35
- 36 רְצוּנוֹ יִהְיֶה שֶׁהִיא שִׁיחָה גְּלוּי 36
- 37 הַעֲצָמוֹת שֶׁל ה', וְעַד כְּרִי כֶּךָ 37
- 38 יִהְיֶה נּוֹגַע לוֹ הַדְּבַר, שְׁפָשְׂאֵין 38
- 39 מְאִיר גְּלוּי זֶה, וּמִכָּל-שֵׁפָן בְּזַמְנֵי הַגְּלוּת שְׂאוּ אֵין מְאִיר לֹא 39
- 40 רַק דְּרַגַּת הַהַתְגַּלוּת שֶׁתִּהְיֶה בְּבִיאַת הַמְּשִׁיחַ שֶׁהִיא הַהַתְגַּלוּת שֶׁל עֲצָמוֹת ה' 40

ממש אלא לא מאיר אפילו דרגת הגלוי היותר תחתונה (אשר היא גלוי של אור והארה בלבד של הקדוש ברוך הוא, ולא של עצמותו ממש) שהיה בזמן הפית, הרי חושך זה גורם ליהודי שהוא במצב ד'כתית', ומתוך כך הוא מבקש בתפילה ג' פעמים בכל יום (או יותר) אורות הגאולה ותחזינה עינינו בשופך לציון ברחמים", שאז יהיה גלוי אלקות ועד לגלוי העצמות. עד כאן הוסיבר שהסיבה לכך שיהודי הינו שבור וכתית מעצם הימצאותו בגלות הרי זה מפני שכל רצונו הוא בגלוי אלוקות. על פי זה יובן מדוע הכתי' ושברון-לב הזה קשור בגלוי עצם הנשמה, כיוון שעצם הנשמה היא הסיבה לכך שכל רצונו של היהודי הוא בגלוי אלוקות. וזהו הפירוש הפנימי של 'כתית למאור', שעל ידי הענין ד'כתית' הקיים מעצם זה שנומצאים בגלות מגיעים להתגלות של ה'מאור', כי הסיבה לזה שהרצון דכל אחד מישראל הוא גלוי אלקות ורצונו בגלוי אלוקות הוא עד כדי כך שזה נוגע לעצם מציאותו [שלבן הוא נשבר ונדכא (כתית) מזה שבזמן הגלות לא יש גלוי אלקות] הוא מצד עצם הנשמה, 'מאור' שבנשמה, שהתקשרותה באלקות היא התקשרות עצמית כאמור 'התקשרות עצמית' בין שני דברים פירושה קשר הקיים ביניהם מצד עצם מציאותם, כלומר שבעצם מציאותם הינם דבר אחד ממש. כך גם התקשרותה של עצם הנשמה באלקות הרי זה כיוון שהיא ואלקות הם דבר אחד ממש, היא זה אלוקות ואלקות זה היא, דבר הבא לידי ביטוי בכך שאיננה יכולה לשאת מצב בו האלוקות אינו בגלוי.

כנישתא או חדא כנישתא יתכנש כל גלותא. (50) טעהמ"צ להאריז"ל פ' וירא. לקו"ת ברכה צז, ב. המשך וככה תרל"ז פס"ג (ע' צט). (51) הובא בשרש מצות התפלה להצ"צ פ"מ (קלח, סע"א).

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

44 הנִשְׁמָה, שכאמור בסעיף ו' זו הַתְּקַשְׁרוֹת עֲצָמִית שְׁמַצַּד עֲצָם
 45 מְצִיאֹתָם. וּבִפְרָטִיּוֹת יוֹתֵר יֵשׁ לֹמֵר, שְׁגָם כאשר מדובר בְּגִלְוֵי
 46 עֲצָם הַנִּשְׁמָה, הֵרִי יִשְׁגָם בזה (דְּגָמָת) שְׁנֵי עֲנִינִים הַנִּ"ל ער
 47 כמה התגלותה של עצם הנשמה קשורה עם האדם עצמו.
 48 הסכרת הדברים האמורים לקמן:
 49 כאמור בסעיף ה', הקשר בין נשמת
 50 האדם לבין איברי גופו, משמש כמשל
 51 לקשר בין עצם הנשמה לדרגות
 52 השונות שלה.
 53 למדנו שנשמת האדם איננה איבר נוסף
 54 אלא היא המהות הפנימית של האדם
 55 העומדת מאחורי האיברים כולם.
 56 הנשמה איננה שייכת לאיבר זה יותר
 57 מאיבר אחר, היא ה'נשמה' של הידיים
 58 והיא ה'נשמה' של הרגליים.
 59 כאשר מביטים באיברים השונים בגוף
 60 האדם, ניתן להגדיר את חשיבותו של
 61 כל איבר בשתי צורות. ניתן לראות את
 62 חשיבותו של כל איבר מצד התפקיד
 63 המיוחד השייך דווקא אליו. אך ניתן
 64 גם לראות את חשיבותו מצד היותו
 65 חלק בלתי נפרד מהאדם כולו.
 66 החשיבות הראשונה, הנובעת מתפקידו
 67 המיוחד לו, היא קשורה בצורתו
 68 הגלויה של האיבר בה הוא שונה
 69 משאר האיברים. אולם מבחינת הנשמה
 70 חשיבותו העיקרית של האיבר היא
 71 היותו חלק בלתי נפרד מהאדם כולו.
 72 מבלי הבט אם מדובר ביד או ברגל.
 73 כמו כן כאשר מדובר אודות הנשמה עצמה. ישנן כוחותיה הגלויים שהם שכלו
 74 ורגשותיו של האדם, וישנה עצם הנשמה. מבחינת המהות הפנימית של כוחות
 75 הנפש הרי מעלתו של כל כח היא בכך שהוא חלק בלתי נפרד מהנשמה כולה.
 76 אך מבחינת מציאותם הגלויה של הכוחות, לכל כח יש את מהותו הפרטית
 77 המיוחדת אותו. לכל כח ישנה ה'תבנית' הרוחנית המיוחדת אותו. מה שמיוחד
 78 את כח השכל היא ה'תבנית' הרוחנית של שכל, באותה מידה שמה שמיוחד
 79 את כח החסד שבנפשו, זו ה'תבנית' הרוחנית של חסד. 'תבנית' זו המגדירה
 80 את יחודיותו של כל כח נקראת בשם ה'יציר' בו הוא 'מצוייר'. כאמור, עצם
 81 הנשמה הינה ה'נשמה' של כל חלקי הנפש ושל כל הכוחות כולם. היא
 82 כשלעצמה איננה קשורה בתבנית זו או אחרת, מבחינת חשיבותו של כל כח
 83 היא מצד היותו חלק בלתי נפרד מהנשמה כולה. לגביה ה'יציר' הפרטי של
 84 כל כח, איננו תופס מקום.
 85 מציאותם הגלויה של כוחות הנפש הינה מוגבלת, לכן התגלותה של עצם
 86 הנשמה כרוכה בהתבטלותם של הכוחות הגלויים ויציאתם מגדרם.

1 יו"ד) בסעיף הקודם דובר אודות כך שכשם שעצם הנשמה מתגלית על ידי
 2 מסירות הנפש בתקופה בה ישנן גזירות כך היא מתגלה גם בתקופת רוחה
 3 על ידי ה'כתיב' ושיכרון הלב הנובע מעצם ההימצאות בגלות. בסעיף זה
 4 יבואר יתירה מזו, דרגת עצם הנשמה המתגלה בכך היא נעלית עוד יותר מזו
 5 המתגלה באמצעות מסירות הנפש
 6 בזמן הגזירות. וְיֵשׁ לֹמֵר, יו"ד) שְׁבַחֲנֵת ה'מְאוֹר' דְּהַנִּשְׁמָה
 7 שְׁבַחֲנֵת ודרגת ה'מְאוֹר'
 8 דְּהַנִּשְׁמָה הַמְתַּגְלִית עַל יְדֵי
 9 הַעֲנִין דְּכִתִּית' מְעַצֵּם זֶה
 10 שְׁנַמְצָאִים בְּגֵלוֹת, הִיא נַעֲלִית
 11 יוֹתֵר מִבְּחִינַת ודרגת ה'מְאוֹר'
 12 דְּהַנִּשְׁמָה שְׁמַתְגְלִית עַל יְדֵי
 13 מְסִירוֹת נִפְשׁ.
 14 ההכרל בין שתי הדרגות של עצם
 15 הנשמה, הוא עד כמה התגלותה של
 16 עצם הנשמה קשורה באדם עצמו. עניין
 17 זה קשור בכל העניינים שהוזכרו
 18 בסעיפים הקודמים.
 19 וְהַעֲנִין הוּא, דְּמַהֲטָעִמִים עַל
 20 זֶה שְׁבַמְתָּן תוֹרָה הִתְהַרְקָה רַק
 21 הַתְּתַחֲלָה (הַחֲלוּ לַעֲשׂוֹת)
 22 וּבִימֵי אֲחַשְׁרוֹשׁ הִתְהַרְקָה
 23 הַקְּבֵלָה (וְקַבַּל הַיְהוּדִים)
 24 הוּא, כִּי קַבַּלְתָּ הַתּוֹרָה שֶׁהִיא עַל
 25 יְדֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמַתָּן תּוֹרָה לֹא הִיא
 26 כֹּל כִּךְ מְצִידִם אֵלָּא בְּגַלֵּל הָאָרֶץ עֲלִיּוֹנָה
 27 שֶׁהָאִירָה עֲלֵיהֶם מִלְּמַעְלָה, שֶׁהָרִי זֶה
 28 שֶׁהִקְדִּימוּ אֶת אֲמִירַת 'נַעֲשֵׂה'
 29 לְ'נִשְׁמַע' בְּמַתָּן תּוֹרָה הִנֵּה
 30 מְפִנֵי שֶׁהִקְדִּישׁ בְּרוּךְ הוּא כָּפָה עֲלֵיהֶם הֵרַקְּנִיתָ⁵², וּמִשְׁמַעוֹת
 31 כְּפִיָּה זֶה הוּא שֶׁהָאִיר עֲלֵיהֶם גִּלְוֵי אֹר שֶׁל אֲהַבָּה גְדוּלָה מִלְּמַעְלָה⁵³ אֲשֶׁר
 32 לֹא יִכְלוּ לַעֲמוֹד בְּפָנָיו, וְלַעֲוֹמֵת זֹאת בִּימֵי אֲחַשְׁרוֹשׁ הִתְהַרְקָה
 33 שֶׁל הַתּוֹרָה מְצִיד עֲצָמָם שֶׁהָרִי הֵם מִסְרוּ אֶת הַנֶּפֶשׁ בְּרִצּוֹנָם. וְיֵשׁ לֹמֵר,
 34 שְׁגָם כֹּאשֶׁר מְדוּבָר אֹדוֹת הָאֲמוּנָה שְׁקִימַת אֲצֵל יְהוּדֵי מִצְרַיִם, הֵרִי
 35 שֶׁהָאֲמוּנָה דִּישְׁרָאֵל שְׁנוּבַעַת מְצִיד זֶה שֶׁתְּנַשְׁמָה שְׁלִמְעֵלָה
 36 רוֹאָה אֲלֵקוֹת (כֹּאמֹר בְּסַעֲפֵי ו' אֲמוּנָה זֶה הִיא אֲמוּנָה שְׁבָאָה מְצִיד
 37 סִבָּה חִיצוֹנִית, הַנִּשְׁמָה רוֹאָה דְּבַר שְׁחוּץ הַיְמִנָה, אֲמוּנָה לֹא נֹבַעַת מִתּוֹךְ
 38 הַנִּשְׁמָה עֲצָמָה) הוּא עַל-דֶּרֶךְ שֶׁהִקְדִּימוּ 'נַעֲשֵׂה' לְ'נִשְׁמַע'
 39 (בְּמַתָּן תּוֹרָה) שֶׁהִיא זֶה מְצִיד הַגִּלְוֵי דְּלִמְעֵלָה⁵⁴ וְלֹא מִצְד עֲצָמָם.
 40 בְּמַתָּן תּוֹרָה הִיא זֶה אֹר עֲלִיּוֹן שֶׁהָאִיר עֲלֵיהֶם מִלְּמַעְלָה כְּעַמְדָם לְמַרְגְּלוֹת הַר
 41 סִינַי, וּבְנִשְׁמָה לְמַעְלָה זֶה הַגִּלְוֵי שֶׁל אֹר ה' הַחוּפֵף עֲלֵיהֶם כֹּל הַזֶּמֶן, וְלַעֲוֹמֵת
 42 זֹאת זֶה שְׁבִימֵי אֲחַשְׁרוֹשׁ הִתְהַרְקָה הַקְּבֵלָה מְצִיד עֲצָמָם, הוּא,
 43 כִּי אֵז נִתְגַּלָּה הַתְּתַקְשְׁרוֹת בְּאֲלֵקוֹת שְׁקִימַת כִּיהוּדֵי מְצִיד עֲצָם

(52 שבת פח, א. 53) תו"א מג"א צח, ד ואילך. ובכ"מ. וראה גם בד"ה הנ"ל תרפ"ז סוס"ב. 54) להעיר גם מהמשך תער"ב ח"ב ע' תתקצו.

ביאור בדרך אפשר

1 כיוון שהכוחות הגלויים הינם מציאותו הגלויה של האדם, אם כן כל זמן
 2 שהתגלותה של עצם הנשמה כרוכה ביציאתם של הכוחות מגדרם, אין
 3 התגלות זו קשורה כל כך עם האדם עצמו. על מנת שהתגלות זו תהיה קשורה
 4 באמת עם האדם עצמו, יש צורך שהכוחות הגלויים יהיו שותפים בכך.
 5 על פי זה, יובן ההבדל בין התגלותה
 6 של עצם הנשמה בזמן הגיירה, לעומת
 7 התגלותה באמצעות ה'כתיב' הקיים
 8 בזמן רווחה. דגלוי עצם הנשמה
 9 הקשור בענין המסירות נפש
 10 בתקופה של גיירה, יש לומר,
 11 ש'כיוון שהתגלות זו כרוכה
 12 בהתבטלות של מציאותם הגלויה של
 13 כוחות הנפש, לכן, למרות שמבחינת
 14 פנימיותו של האדם עצם הנשמה
 15 קשורה עימו, אך בנוגע לכחות
 16 הגלויים הגילוי של עצם הנשמה
 17 איננו קשור במציאותם המוגבלת, ולכן
 18 מבחינתם הוא נחשב כמו דבר
 19 שנוסף עליהם מלמעלה. וכמו
 20 שרואים בפעל בכמה אנשים,
 21 שבהיותם במקום שהיו שם
 22 גזרות על תורה ומצוות, הנה
 23 להם מסירות נפש בפעל
 24 משוף כמה וכמה שנים,
 25 וכשפאו אחר-כך למדינות
 26 שאפשר לעסק בתורה
 27 ומצוות מתוך הרחבה, אין
 28 נכר בהם (כל כך) המסירות
 29 נפש שהיה להם מקדם. פי
 30 זה שעמדו במסירות נפש
 31 משוף כמה וכמה שנים הוא לפי שהאיר בהם גלוי עצם
 32 הנשמה שלמעלה מכחות הגלויים ובשעת מעשה הכוחות הגלויים
 33 התבטלו בפני הגילוי של עצם הנשמה ואלו לא נעשה על-ידי-זה
 34 שנוי בכחות הגלויים עצמם⁵⁵. [דנה שלמדנו בסעיף ה' שעצם
 35 הנשמה היא העצם והפנימיות (של כל דוגות הנפש גם) דכחות
 36 הגלויים (פנ"ל סעיף ה) ולפי זה לכאורה התגלותו איננה זרה להם,
 37 אך העניין הוא, ששייכותם של הכוחות הגלויים לעצם הנשמה היא

ביאור בדרך אפשר

38 בכך שהוא העצם שלקחם כלומר הוא הנקודה הפנימית שלהם מצד
 39 היותם חלק בלתי נפרד מהנשמה כולה ואלו אין זה שוף לענינם
 40 של כחות הגלויים עצמם, להציור שלקחם]. ולעומת זאת
 41 כאשר מדובר במצב של רווחה, רווחה גשמית הכרוכה בנינוחות של כל
 42 כוחות הנפש, וכמו כן רווחה רוחנית
 43 בעבודת ה', פתיחת המוח והלב,
 44 הגורמת את התגלותם במלוא עוצמתם
 45 של כל כוחות הנפש, וביחד עם זה
 46 תשוקתה של עצם הנשמה לגאולה
 47 ממלאה את כל כוחות הנפש עד כדי
 48 כך שאינם יכולים לשאת את עצם
 49 ההימצאות בגלות, הרי הגלוי
 50 דעצם הנשמה המתבטא בזה
 51 שהוא נשבר ונדכא מעצם זה
 52 שהוא נמצא בגלות הרי גילוי זה
 53 הוא שגם כחות הגלויים שלו
 54 (לא רק מהותם הפנימית אלא גם
 55 הציור דכחות הגלויים) הם
 56 כמו 'חד' (=אחד) עם
 57 העצם⁵⁶.
 58 הסבר הדברים האמורים לקמן:
 59 ההבדל בין האופנים האמורים
 60 בהתגלותה של עצם הנשמה קשור
 61 בדרגות שונות הקיימות בה. כאמור,
 62 הנשמה האלוקית היא "אלוקות כפי
 63 שנעשה בבחינת נבוא". בדוגמת בן
 64 הנוצר מטיפת הזרע של אביו, הרי
 65 תחילה היא הייתה כלולה במוחו של
 66 האבא והייתה חלק בלתי נפרד ממנו,
 67 לאחר מכן היא ירדה ממוחו של האבא
 68 ונעשתה בעלת ממשות לעצמה. כמו כן מציאותה הגלויה של עצם הנשמה
 69 היא כזו שיש לה ממשות משל עצמה אלא שהיא דבוקה ומאוחדת לגמרי
 70 בקרוש ברוך הוא. אך מציאותה האמיתית בשורשה העליון היא כזו שאיננה
 71 דבר בפני עצמו אלא היא כלולה בקרוש ברוך הוא ממש. ויש לומר,
 72 דהסיבה לזה שעצם הנשמה כשלעצמה והציור דהכחות
 73 כשלעצמם הם (דגמת) שני ענינים נפרדים אשר התגלותו של האחד
 74 דורשת את התבטלותו של השני, הוא לפי שגם עצם הנשמה עם

55 וראה ד"ה בלילה ההוא ה'תשכ"ה ס"ח, ובהערה 49 שם (סה"מ מלוקט ח"ד ע' קפח). 56 ועד"ז הוא בנוגע להמשכת האמונה בפנימיות (בדעת), דזה שהאמונה פועלת על הדעת הוא יתרון ועילוי לגבי ענין המס"נ. ויש לומר, דהמשכת האמונה בדעת, זה שנמשך בגילוי היא האמונה שמצד מזל"י חזי (מקיף דחי*) , אלא שהחיבור דהאמונה שלמעלה מדעת עם הדעת הוא ע"י המשכת עצם הנשמה [היינו שהגילוי דעצם הנשמה הוא רק נתינת כח לבחי' האמונה שמצד המקיף דחי' שתתחבר עם הדעת, ולא שמתגלית עצם הנשמה עצמה]. משא"כ זה שגילוי אלקות נוגע לעצם מציאותו, שלכן הוא נשבר ונדכא מזה שבזמן הגלות לא יש גילוי אלקות (ראה לעיל ס"ט) - הרי הגילוי דהתקשרות העצמית שמצד עצם

(* ראה טה"מ עת"ר ס"ע קנד. ובכ"מ.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 היותה למעלה מהתבנית המוגבלת של כוחות הנפש אך סוף סוף גם היא
 2 מגדרת בְּגֵדֵי וְחַבְנִיתִי מְסוּיִימָה, וְהַגָּדֵר וְהַתְּבִנִיתִי שְׁלֵהּ הוּא עֲצָם
 3 זה שהיא מוגדרת בכך שהיא לְמַעְלָה מֵהַצִּיּוֹר דְּהַכְּחוֹת. אָבֵל
 4 מִצַּד עֲצָם הַנְּשָׂמָה כְּמוֹ שֶׁהִיא מְשַׁרְשֶׁת בְּהַעֲצָמוֹת שֶׁל ה',
 5 הרי כשם שהקדוש ברוך הוא איננו
 6 מוגדר ב'תבנית' כל שהיא, לא
 7 ב'תבנית' מוגבלת ואף לא ב'תבנית'
 8 של 'בלי גבול', שהרי כאשר דבר
 9 מסויים הוא דווקא 'בלי גבול' ואיננו
 10 שייך ל'גבול' הרי גם זו סוף סוף
 11 'תבנית' והגדרה, ואדרבה הקדוש ברוך
 12 הוא מאחד ו'נושא בתוכו' הכל, הן את
 13 מציאות ה'גבול' והן את מציאות ה'בלי
 14 גבול', כמו כן מבחינת דרגה זו של
 15 עצם הנשמה הרי ה'פשיטות'
 16 דְּהַנְּשָׂמָה' כלומר היותה 'מורפשת'
 17 ובלתי בעלת גבול וְהַצִּיּוֹר
 18 דְּהַכְּחוֹת שְׁלֵהּ הֵם כּוֹלָא
 19 חֵד⁵⁷ (=כולם אחד). וְעַל-פִּי-זֶה
 20 יֵשׁ לֹמֵר, דְּבַחֲבִינַת ה'מֵאוֹר
 21 דְּהַנְּשָׂמָה' שְׁמַתְגַּלִּית עַל יְדֵי
 22 מְסִירוֹת נֶפֶשׁ הִיא דְּרַגַּת עֲצָם
 23 הַנְּשָׂמָה כְּמוֹ שֶׁהִיא מְגִדֶּרֶת
 24 עֲדִיין בְּעֵינֵי ה'פְּשִׁיטוֹת'
 25 שְׁלֵמְעֵלָה מְצִיּוֹר דְּכַחוֹת,
 26 וְלַעֲמוֹת זֹאת בְּחִינַת ה'מֵאוֹר
 27 דְּהַנְּשָׂמָה' שְׁמַתְגַּלִּית עַל יְדֵי
 28 הַעֲנִינֵן דְּ'בְּחִינַת' מְעַצֵּם זֶה
 29 שְׁנִמְצָאִים בְּגִלוֹת, הוּא גְלוֹי
 30 עֲצָם הַנְּשָׂמָה כְּמוֹ שֶׁהִיא
 31 מְשַׁרְשֶׁת בְּהַעֲצָמוֹת.
 32 (יא) וְיֵשׁ לְקַשֵּׁר זֶה עִם
 33 הַמְּבַאֵר בְּהַמְּאָמֵר⁵⁸ "וקבל
 34 היהודים" בפרוש הפתוח וְאֵתָה
 35 תְּצַוֶּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ
 36 אֲלֵיהֶם שְׂמֹן זֵית גֹּו', שהפירוש
 37 הפנימי של הפסוק הוא דְּלֹאֲחָרֵי
 38 שְׁמֵשֶׁה 'צִוָּה' וְיִקְשֶׁר אֶת בְּנֵי
 39 יִשְׂרָאֵל אֲזִי יָבִיאוּ

לְמֹשֶׁה שְׂמֹן זֵית גֹּו', כלומר שְׁיִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי עֲבוּדְתָם יוֹסִיפוּ
 גְלוֹי אֹר בְּמִדְרַגַּת מֹשֶׁה. לכאורה היה ניתן לחשוב שהוספה זו איננה
 כרוכה בעבודה מיוחדת של בני ישראל אלא היא באה ממילא על ידי עצם
 זה שהם מקבלים את השפעתו של משה רבינו וְאֵלֶּם יֵשׁ לֹמֵר
 מֵהַבִּיאוּרִים בְּזֶה כִּיכֹד דְּבַר זֶה
 קשור בְּעֲבוּדַת הָאָדָם, דְּזֶה
 שְׁמֵשֶׁה 'מְצִוָּה' וְיִקְשֶׁר אֶת
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, הוּא, שֶׁהוּא זֶן
 וּמְפָרְנֵס אֶת הָאֲמוּנָה,
 שְׁהָאֲמוּנָה תְּהִיָּה נֹסֶף עַל
 כְּמוֹ שֶׁהִיא מְצַד דְּרַגַּת הַגְּלוּיִים
 דְּהַנְּשָׂמָה (מְצַד זֶה שֶׁהַנְּשָׂמָה
 שְׁלֵמְעֵלָה רֹאָה אֲלֵקוֹת) הִיא
 תְּהִיָּה גַם מְצַד עֲצָם הַנְּשָׂמָה.
 [פעולתו של משה רבינו איננה רק
 לקשר את בני ישראל עם אור אין-סוף
 של הקדוש ברוך הוא אלא גם לקשר
 ולחבר אותם בינם לבין עצמם וְיֵשׁ
 לֹמֵר, דְּזֶהוּ מַה שְׁנֹאֲמַר
 וְאֵתָה תְּצַוֶּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל,
 דְּלִשׁוֹן הַפְּסוּק וְאֵתָה תְּצַוֶּה אֶת
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל' ללא שמוזכר בו עם
 מי נעשית ה'צוותא' והחיבור שלהם,
 הרי מכך מְשַׁמֵּעַ שְׁמֵשֶׁה 'מְצִוָּה'
 (מְקַשֵּׁר וּמְחַבֵּר) אֶת בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל עֲצָמָם כלומר מאחדם
 בינם לבין עצמם, פעולה זו גם היא
 קשורה בהתגלותה של עצם הנשמה
 כִּי מְצַד עֲצָם הַנְּשָׂמָה, כָּל
 יִשְׂרָאֵל הֵם חֵד⁵⁹ (=אחד).
 וְעַל יְדֵי הַעֲבוּדָה דְּיִשְׂרָאֵל
 עֲצָמָם (המתאפשרות לְאֲחָרֵי
 שְׁנִמְשָׁךְ בְּיִשְׂרָאֵל גְלוֹי עֲצָם
 הַנְּשָׂמָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה), שְׁגַם
 כְּחוֹת הַגְּלוּיִים שְׁלֵהֶם (הַצִּיּוֹר
 דְּהַכְּחוֹת) עֲבוּדָתָם שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

הַנְּשָׂמָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה), שְׁגַם כְּחוֹת הַגְּלוּיִים שְׁלֵהֶם (הַצִּיּוֹר דְּהַכְּחוֹת) יְהִי
 מְתַאֲיָמִים לְעֲצָם הַנְּשָׂמָה, עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה יְתְרוֹן וְהוֹסְפָה בְּבַחֲבִינַת עֲצָם

הנשמה שמתגלית בזה שגילוי אלקות נוגע לעצם מציאותו הוא [נוסף על אופן דנתינת כח, גם] שהתקשרות העצמית עצמה מאירה בגילוי (בדוגמת הגילוי שלה בענין המס"נ), וגם גילוי זה (דעצם הנשמה עצמה) מתחבר עם הציור דכחות הגלויים. (57) ראה גם סה"מ מלוקט ח"ד ע' שעח. (58) סעיף ד - הובא לעיל ס"ב. (59) וראה המשך תער"ב ח"א פס"א, שבראי' ישגם חילוקי דרגות, וזה שהאמונה היא בכל ישראל בשוה הוא לפי ששרשה הוא התקשרות העצמית שמצד עצם הנשמה (שלמעלה ממזלי' חזי').

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 היא להעמידם בצורה כזו שיהיו מתאימים לעצם הנשמה, על
 2 יד-ינה נעשה יתרון והוספה בבחינת עצם הנשמה
 3 שנמשכה ונתגלתה בהם תחילה על ידי משה (ויקחו אליך),
 4 פי על-ידינה מתגלה בה שרשה האמתי כמו שהיא
 5 משרשת בהעצמות.

1 הנשמה שנמשכה ונתגלתה בהם על ידי משה
 2 (ויקחו אליך), כי על-ידינה מתגלה בה שרשה
 3 האמתי כמו שהיא משרשת בהעצמות.

4 [וילהעיר, שעל-ידינה נתוסף גם בהאחדות
 5 דישראל. שהאחדות דישראל הגרמת על
 6 ידי עצם הנשמה שמתגלית

7 בהם אשר התגלות זו דורשת את
 8 ההתבטלות של גופם וכוחותיהם
 9 הגלויים, כיוון שמבחינתם יש הבדל
 10 בין יהודי אחד ליהודי אחר, לכן היא
 11 אחדות זו נחשבת כמו דבר
 12 שנוסף על מציאותם. ולכן, אחדות זו היא על ידי
 13 שעושים נפשם עקר וגופם טפל⁶⁰. ועל ידי גלוי
 14 עצם הנשמה כמו שהיא משרשת בהעצמות,
 15 שעל-ידינה גם הציור דכחות הגלויים הוא
 16 'חד' עם העצם, האחדות דישראל היא בכל
 17 הענינים שלהם, גם בענינים השייכים להגוף].

18 ועל-פי-ינה יובן מה שכתוב בהמאמר⁶¹, דעל
 19 ידי שישראל מוסיפים (על ידי
 20 עבודתם) במדרגת משה, על-ידינה ינה גר
 21 תמיד, דלקאורה, זה שהנר דהנשמה (גר⁶² הני'
 22 נשמת אדם⁶³) הוא תמיד (בשונה, בלי שנוי),
 23 הוא על ידי גלוי עצם הנשמה שנמשך על ידי
 24 משה ('ואתה תצוה'), דבעצם הנשמה אין שיה
 25 שנוי, ובהמאמר אומר שהענין דגר תמיד הוא
 26 על ידי שישראל מוסיפים במדרגת משה, ויקחו
 27 אליך. ויש לומר, שבהגלוי דעצם הנשמה בדרך
 28 מלמעלה למטה על ידי 'ואתה תצוה', יש חלוק
 29 בין ערב ובקר. שעקר הגלוי שלה הוא פשישנם
 30 העלמות והסתרים (ערב) שעל-ידינה מתעורר
 31 ומתגלה כח המסירות נפש, וכמו שנתבאר לעיל
 32 (סעיף יו"ד), שגם אלה שבזמן הגזרה (ערב)
 33 עמדו במסירות נפש, בשבאו למקום שאפשר
 34 לעסק בתורה ומצוות מתוך הרחבה (בקר), אין
 35 נפר בהם המסירות נפש שהיה להם מקדם.
 36 ואמתית הענין דגר תמיד (שאין שיה בו שנוי)

37 ועל-פי-ינה יובן מה שכתוב בהמאמר⁶¹, דעל
 38 ידי שישראל מוסיפים (על ידי עבודתם) במדרגת משה,
 39 תמיד (שאין שיה בו שנוי)

40 ועל-פי-ינה יובן מה שכתוב בהמאמר⁶¹, דעל
 41 ידי שישראל מוסיפים (על ידי עבודתם) במדרגת משה,
 42 תמיד (שאין שיה בו שנוי)

43 ועל-פי-ינה יובן מה שכתוב בהמאמר⁶¹, דעל
 44 ידי שישראל מוסיפים (על ידי עבודתם) במדרגת משה,
 45 תמיד (שאין שיה בו שנוי)

46 ועל-פי-ינה יובן מה שכתוב בהמאמר⁶¹, דעל
 47 ידי שישראל מוסיפים (על ידי עבודתם) במדרגת משה,
 48 תמיד (שאין שיה בו שנוי)

49 ועל-פי-ינה יובן מה שכתוב בהמאמר⁶¹, דעל
 50 ידי שישראל מוסיפים (על ידי עבודתם) במדרגת משה,
 51 תמיד (שאין שיה בו שנוי)

52 ועל-פי-ינה יובן מה שכתוב בהמאמר⁶¹, דעל
 53 ידי שישראל מוסיפים (על ידי עבודתם) במדרגת משה,
 54 תמיד (שאין שיה בו שנוי)

55 ועל-פי-ינה יובן מה שכתוב בהמאמר⁶¹, דעל
 56 ידי שישראל מוסיפים (על ידי עבודתם) במדרגת משה,
 57 תמיד (שאין שיה בו שנוי)

58 ועל-פי-ינה יובן מה שכתוב בהמאמר⁶¹, דעל
 59 ידי שישראל מוסיפים (על ידי עבודתם) במדרגת משה,
 60 תמיד (שאין שיה בו שנוי)

61 ועל-פי-ינה יובן מה שכתוב בהמאמר⁶¹, דעל
 62 ידי שישראל מוסיפים (על ידי עבודתם) במדרגת משה,
 63 תמיד (שאין שיה בו שנוי)

64 ועל-פי-ינה יובן מה שכתוב בהמאמר⁶¹, דעל
 65 ידי שישראל מוסיפים (על ידי עבודתם) במדרגת משה,
 66 תמיד (שאין שיה בו שנוי)

67 ועל-פי-ינה יובן מה שכתוב בהמאמר⁶¹, דעל
 68 ידי שישראל מוסיפים (על ידי עבודתם) במדרגת משה,
 69 תמיד (שאין שיה בו שנוי)

70 ועל-פי-ינה יובן מה שכתוב בהמאמר⁶¹, דעל
 71 ידי שישראל מוסיפים (על ידי עבודתם) במדרגת משה,
 72 תמיד (שאין שיה בו שנוי)

45 על-ידינה דווקא ינה גר תמיד, דלקאורה, זה שהנר
 46 דהנשמה כלומר אור הנשמה (הנמשלה לנר ככתוב "נר⁶² הני'
 47 אדם⁶³") הוא יצליח להאיר תמיד (כלומר למרות העליות והירידות
 48 בהם נתון האדם, אור הנשמה יאיר באופן שונה בכל המצבים המשתנים,
 49 בלי שנוי), הוא לא בכוחו של
 50 האדם עצמו אלא דווקא על ידי
 51 גלוי עצם הנשמה שנמשך
 52 ומתגלה על ידי משה (שזו
 53 עבודתו כאמר 'ואתה תצוה'),
 54 כיוון שלעומת מציאותו הגלויה של
 55 האדם הנתונה תחת שינויים תמידיים
 56 הרי דבעצם הנשמה אין שיה
 57 שנוי, ואולם בהמאמר אומר
 58 שהענין דגר תמיד הוא
 59 דווקא קשור בפעולתם של בני ישראל
 60 על ידי שישראל מוסיפים
 61 במדרגת משה, ויקחו
 62 אליך. ויש לומר, שבהגלוי
 63 דעצם הנשמה הנעשה בדרך
 64 ובצורה של 'מלמעלה למטה'
 65 כלומר לא מצידו של האדם אלא על
 66 ידי 'ואתה תצוה' כלומר על ידי
 67 משה רבינו, אכן יש חלוק והבדל
 68 בין תקופה רוחנית של 'ערב' ובין
 69 כזו של 'בקר'. שעקר הגלוי
 70 שלה של עצם הנשמה כשלעצמה
 71 הוא דווקא פשישנם העלמות
 72 והסתרים כלומר דברים המעלימים
 73 ומסתירים על מציאות ה' ומנסים
 74 למנוע מיהודי למלא את רצון ה' (וזה
 75 תקופה של חושך 'ערב') שעל-
 76 ידינה מתעורר ומתגלה כח
 77 המסירות נפש, אך כאשר מגיעה
 78 תקופה של 'בוקר' נעלמת התגלותה
 79 של עצם הנשמה וכמו שנתבאר
 80 לעיל (סעיף יו"ד), שגם
 81 אלה שבזמן הגזרה (זמן של
 82 'ערב') עמדו במסירות נפש,
 83 בשבאו למקום שאפשר
 84 לעסק בתורה ומצוות מתוך
 85 הרחבה (מצב של 'בקר'), אין
 86 נפר בהם המסירות נפש

76 ועל-פי-ינה יובן מה שכתוב בהמאמר⁶¹, דעל
 77 ידי שישראל מוסיפים (על ידי עבודתם) במדרגת משה,
 78 תמיד (שאין שיה בו שנוי)

79 ועל-פי-ינה יובן מה שכתוב בהמאמר⁶¹, דעל
 80 ידי שישראל מוסיפים (על ידי עבודתם) במדרגת משה,
 81 תמיד (שאין שיה בו שנוי)

82 ועל-פי-ינה יובן מה שכתוב בהמאמר⁶¹, דעל
 83 ידי שישראל מוסיפים (על ידי עבודתם) במדרגת משה,
 84 תמיד (שאין שיה בו שנוי)

85 ועל-פי-ינה יובן מה שכתוב בהמאמר⁶¹, דעל
 86 ידי שישראל מוסיפים (על ידי עבודתם) במדרגת משה,
 87 תמיד (שאין שיה בו שנוי)

88 ועל-פי-ינה יובן מה שכתוב בהמאמר⁶¹, דעל
 89 ידי שישראל מוסיפים (על ידי עבודתם) במדרגת משה,
 90 תמיד (שאין שיה בו שנוי)

91 ועל-פי-ינה יובן מה שכתוב בהמאמר⁶¹, דעל
 92 ידי שישראל מוסיפים (על ידי עבודתם) במדרגת משה,
 93 תמיד (שאין שיה בו שנוי)

94 ועל-פי-ינה יובן מה שכתוב בהמאמר⁶¹, דעל
 95 ידי שישראל מוסיפים (על ידי עבודתם) במדרגת משה,
 96 תמיד (שאין שיה בו שנוי)

97 ועל-פי-ינה יובן מה שכתוב בהמאמר⁶¹, דעל
 98 ידי שישראל מוסיפים (על ידי עבודתם) במדרגת משה,
 99 תמיד (שאין שיה בו שנוי)

100 ועל-פי-ינה יובן מה שכתוב בהמאמר⁶¹, דעל
 101 ידי שישראל מוסיפים (על ידי עבודתם) במדרגת משה,
 102 תמיד (שאין שיה בו שנוי)

103 ועל-פי-ינה יובן מה שכתוב בהמאמר⁶¹, דעל
 104 ידי שישראל מוסיפים (על ידי עבודתם) במדרגת משה,
 105 תמיד (שאין שיה בו שנוי)

106 ועל-פי-ינה יובן מה שכתוב בהמאמר⁶¹, דעל
 107 ידי שישראל מוסיפים (על ידי עבודתם) במדרגת משה,
 108 תמיד (שאין שיה בו שנוי)

109 ועל-פי-ינה יובן מה שכתוב בהמאמר⁶¹, דעל
 110 ידי שישראל מוסיפים (על ידי עבודתם) במדרגת משה,
 111 תמיד (שאין שיה בו שנוי)

112 ועל-פי-ינה יובן מה שכתוב בהמאמר⁶¹, דעל
 113 ידי שישראל מוסיפים (על ידי עבודתם) במדרגת משה,
 114 תמיד (שאין שיה בו שנוי)

115 ועל-פי-ינה יובן מה שכתוב בהמאמר⁶¹, דעל
 116 ידי שישראל מוסיפים (על ידי עבודתם) במדרגת משה,
 117 תמיד (שאין שיה בו שנוי)

118 ועל-פי-ינה יובן מה שכתוב בהמאמר⁶¹, דעל
 119 ידי שישראל מוסיפים (על ידי עבודתם) במדרגת משה,
 120 תמיד (שאין שיה בו שנוי)

121 ועל-פי-ינה יובן מה שכתוב בהמאמר⁶¹, דעל
 122 ידי שישראל מוסיפים (על ידי עבודתם) במדרגת משה,
 123 תמיד (שאין שיה בו שנוי)

124 ועל-פי-ינה יובן מה שכתוב בהמאמר⁶¹, דעל
 125 ידי שישראל מוסיפים (על ידי עבודתם) במדרגת משה,
 126 תמיד (שאין שיה בו שנוי)

(60) ראה תניא פרק לב. (61) סעיף ד. (62) משלי כ, כז. (63) ראה בהמאמר סט"ו.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

גו' הוא שְׁמֹשֶׁה יִצְוֶה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם יִקְחוּ אֵלֶיךָ גו'. 43
 וּמִזֶּה מוֹבֵן שֶׁכֵּן גַּם בְּפָנִימִיּוֹת הָעֵנָנִים, דָּזָה שְׁמֹשֶׁה 'מִצְוֶה' 44
 וּמִקְשֶׁר אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הוּא לֹא רַק בְּאוֹפֵן כּוֹזֵה שְׁלֹאחֵר מִכֵּן הֵם 45
 צְרִיכִים לַעֲבֹד אֶת עֲבוֹדַתָּם לְבַד לְלֹא כּוֹזֵה שֶׁל מֹשֶׁה רַבִּינוּ אֲלֵא זֶה בְּאִפְסָן 46
 שְׁהוּא מִמְשִׁיפָה מִשְׁפִּיעַ וְנוֹתֵן לָהֶם 47
 נְתִינַת כַּח גַּם עַל עֲבוֹדַתָּם הַבֵּאה 48
 לְאַחֵר מִכֵּן הִרְמוּזָה בְּמִילִים 'וַיִּקְחוּ 49
 אֵלֶיךָ גו'. וְכִמוֹ כֵּן הוּא בְּנוֹגֵעַ 50
 לְמֹשֶׁה שְׁבִדוֹרְנוּ, כְּבוֹד קִדְשָׁת 51
 מוֹרֵי וְחִמֵי אֲדָמוֹר נְשִׂיא 52
 דוֹרְנוּ, שְׁעֲבוֹדָתוֹ לְעוֹרֵר 53
 וּלְגַלוֹת אֶת הָאֱמוּנָה שְׁבָכָל 54
 אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שְׁמַצַּד עֲצָם 55
 הַנְּשָׁמָה הִיא בְּאִפְסָן שְׁהוּא נוֹתֵן 56
 לָהֶם כַּח שְׁאַחֲר־כֵּן יַעֲבֹדוּ 57
 עֲבוֹדָתָם בְּכַח עֲצָמָם, וְהַכַּח 58
 שְׁנִיתֵן עַל יְדוֹ הוּא עַד כִּדֵי כֵּן שְׁהֵם 59
 יַעֲלִיחוּ שִׁיְהִיו 'גֵּר תְּמִיד' שְׁאִין 60
 שִׁיְךָ בּוֹ שְׁנוּי גַּם מִצַּד כַּחוֹת 61
 הַגְּלוּיִים. 62
 וְעַל-יְדֵי-זֶה זֹכִים בְּקִרְוֵב 63
 מִמֶּשׁ לְגֵאֲלָה הָאֲמִתִּית 64
 וְהַשְּׁלֵמָה, שְׁאֵז יְהִיָה שְׁהַתְּגַלוֹתָה 65
 שֶׁל אֹר הַנִּשְׁמָה הוּא גַם מִצַּד מִצִּיאֹתוֹ 66
 הַגְּלוּיָה שֶׁל הָאָדָם כֵּן גַּם בְּכָל הָעוֹלָם 67
 יְהִיָה גְלוּי אֲלָקוֹת גַּם מִצַּד 68
 הַמִּשְׁטָה. וְיְהִיָה אֵז הַבָּאָת 69
 הַשְּׁמֹן וְהַדְּלָקָת הַגְּרוֹת (וַיִּקְחוּ 70
 אֵלֶיךָ שְׁמֹן גו' לְהַעֲלוֹת גֵּר 71
 תְּמִיד) גַּם בְּגִשְׁמִיּוֹת, כְּלוֹמֵר 72
 הַדְּלָקָת הַמְּנוּרָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ 73
 הַשְּׁלִישִׁי, בְּגֵאֲלָה הָאֲמִתִּית 74
 וְהַשְּׁלֵמָה עַל יְדֵי מְשִׁיחַ 75
 צְדָקָנוּ, בְּקִרְוֵב מִמֶּשׁ. 76

1 הוּא עַל יְדֵי עֲבוֹדָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהַעֲבוּדָה הַמוֹטֵלָת עֲלֵיהֶם הִיא
 2 לְגִרוּם לְכֵן שְׁגַם כַּחוֹת הַגְּלוּיִים יְהִיו חֵד (=אחד) עִם עֲצָם
 3 הַנְּשָׁמָה, שׁוֹ הַרוֹסְפָה הַבֵּאה עַל יְדֵם 'וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ'.
 4 עַל פִּי הַרְבֵּרִים הָאֲמוּרִים יוֹבֵן הַמוֹזְכֵר בְּסֵעִיף ח' שֶׁלְכֹאוֹרָה הַמִּילִים 'כַּתִּית
 5 לְמֹאוֹר' הַקְּשׁוּרוֹת בְּגִילוּי הַמֹּאוֹר'
 6 שְׁכַנְשָׁמָה הִיו צְרִיכוֹת לְהִיכַתֵּב בְּחִלְקוֹ
 7 הַרְאִשׁוֹן שֶׁל הַפְּסוּק 'ואתה תצוה'
 8 הַמְדַבֵּר עַל עֲבוֹרָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבִּינוּ,
 9 מְדוּעַ אִם כֵּן הוּא מוֹפִיעֵנוֹת בְּחִלְקוֹ הַשְּׁנִי
 10 שֶׁל הַפְּסוּק הַמְדַבֵּר עַל עֲבוֹרָתָם שֶׁל בְּנֵי
 11 יִשְׂרָאֵל.
 12 וְעַל-פִּי-זֶה יֵשׁ לְבָאֵר אֵת זֶה
 13 שֶׁהֵעֵנִין שֶׁל 'כַּתִּית לְמֹאוֹר'
 14 נְאֻמֵר בְּכַתוּב בְּהַמִּשְׁפָּה 'וַיִּקְחוּ
 15 אֵלֶיךָ גו', כִּי בְּמִשְׁמַעוֹת שֶׁל
 16 'כַּתִּית לְמֹאוֹר' נִכְלָל לֹא רַק
 17 הַכַּתִּית הַקִּיִּים בּוֹמֵן שֶׁל גִּזְרָה אֲלֵא גַּם
 18 זֶה שִׁיִּשְׂרָאֵל הֵם שְׁבוּרִים וְנִדְכָּאִים ('כַּתִּית') מִזֶּה
 19 וְנִדְכָּאִים ('כַּתִּית') מְעַצֵּם זֶה
 20 שֶׁהֵם בְּגַלוֹת, דְּעֵנֵן זֶה הוּא עַל
 21 יְדֵי עֲבוֹדָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם
 22 פּוֹעֲלִים שְׁגַם כַּחוֹת הַגְּלוּיִים
 23 שֶׁלָּהֶם יְהִיו מִתְאַיְמִים לְעֲצָם
 24 הַנְּשָׁמָה, וּבְחִינַת הַמֹּאוֹר'
 25 דְּהַנְּשָׁמָה שְׁמִתְגַּלִּית עַל יְדֵי זֶה הִיא עֲצָם הַנְּשָׁמָה
 26 הִיא עֲצָם הַנְּשָׁמָה כְּמוֹ שֶׁהִיא
 27 מְשִׁרְשֵׁת בְּהַעֲצָמוֹת, וְכִיּוֹן שׁוֹה
 28 קְשׁוֹר בְּעֲבוֹדָתָם שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכֵן
 29 נְאֻמֵר 'כַּתִּית לְמֹאוֹר' בְּהַמִּשְׁפָּה
 30 לְוַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ גו'.
 31 (יב) בְּסֵעִיף זֶה מְבוּאֵר שֶׁגַם הַעֲבוּדָה
 32 הַבֵּאה מִצִּידִים שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲצָמָם
 33 נַעֲשִׂית עַל יְדֵי נְתִינַת כַּח מִמֹּשֶׁה רַבִּינוּ,
 34 וְכִמוֹ כֵּן כְּדוֹרֵינוּ אֲנוֹ עַל יְדֵי נְתִינַת כַּח
 35 מְנַשֵּׂי דוֹרֵינוּ.
 36 וְהִנֵּה הַמִּילִים 'וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ' הַקְּשׁוּרוֹת
 37 בְּתַפְקִידִם שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲצָמָם גַּם הֵן
 38 שִׁיכּוֹת לְמִילִים 'ואתה תצוה' הַקְּשׁוּרוֹת
 39 בְּעֲבוֹדָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבִּינוּ שְׁהָרִי
 40 הַפְּרוּשׁ (בְּפִשְׁטוֹת עַל פִּי פְּשׁוּטוֹ
 41 שֶׁל מִקְרָא) בְּפְסוּק 'ואתה תצוה
 42 אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ

הוא על ידי עבודתם של ישראל שגם כחות הגלויים יהיו חדר עם עצם הנשמה, ויקחו אליך.

ועל-פי-זה יש לבאר זה שכתית למאור נאמר בכתוב בהמשך לויקחו אליך גו', כי בכתית למאור נכלל גם זה שישאל הם שבורים ונדכאים (כתית) מזה שהם בגלות, דענן זה הוא על ידי עבודתם של ישראל שגם כחות הגלויים שלהם יהיו מתאימים לעצם הנשמה, ובחינת המאור דהנשמה שמתגלית על ידי זה היא עצם הנשמה כמו שהיא משרשת בהעצמות, ולכן נאמר כתית למאור בהמשך לויקחו אליך גו'.

והנה הפרוש (בפשטות) בואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך גו' הוא שמושה יצוה את בני ישראל שיקחו אליך גו'. ומזה מובן גם בפנימיות העננים, דזה שמושה מצוה ומקשר את בני ישראל הוא באפן שמשפך להם נתינת כח גם על ויקחו אליך גו'. וכמו כן הוא בנוגע למשה שבדורנו, כבוד קדשת מורי ורמי אדמו"ר נשיא דורנו, שעבודתו לעורר ולגלות את האמונה שבכל אחד מישראל שמצד עצם הנשמה היא באפן שאחר-כך יעבדו עבודתם בלח עצמם, ועד שיהיו גר תמיד שאין שיך בו שנוי גם מצד כחות הגלויים.

ועל-ידי-זה זוכים בקרוב ממש לגאולה האמתית והשלמה, שאז יהיה גלוי אלקות גם מצד המטה. ויהיה אז הבאת השמן והדלקת הגרות (ויקחו אליך שמן גו' להעלות גר תמיד) גם בגשמיות, בבית המקדש השלישי, בגאולה האמתית על ידי משיח צדקנו, בקרוב ממש.

